3.500.000 ТОННА ПАХТА ТАЙЁР!

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 236 (4227).
29 НОЯБРЬ
ШАНБА
1969 ЙИЛ
Баҳоси 2 тийин

СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИГА, СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИГА, СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИГА

КОЛХОЗЧИЛАР БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИ ДЕЛЕГАТЛАРИНИНГ МАКТУБИ

Биз, колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг делегатлари жонажон Коммунистик партиямизга ва унинг ленинчи Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига кўп миллионли бутун совет деҳқонлари номидан қизғин салом йўллаймиз.

Партия Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми, СССР Министрлар Советининг табрикномасида колхоз тузумининг муваффақиятларига ва совет деҳқонларининг фидокорона меҳнатига берилган юксак баҳони қишлоқ хўжалигининг ҳамма ходимлари каби биз ҳам самимий ташаккур ва зўр миннатдорчилик ҳислари билан қабул қилдик.

Партия ва ҳукуматни ишонтириб шуни айтамизки, қишлоқ хўжалигини жадал ривожлантириш, мамлакат аҳолисининг озиқ-овқат маҳсулотларига, саноатнинг эса хом ашёга ўсиб бораётган талабларини тағин ҳам тўлиқроқ қондириш тўғрисида партия қўйган катта вазифаларни ҳал этишга қўшаётган ҳиссамизни йилдан-йилга кўпайтирмоқ учун колхозчи деҳқонлар ҳамма чораларни кўрадилар.

Биз босиб ўтилган йўлга фикран назар ташласак, партиямиз, ишчилар синфи ва меҳнаткаш деҳқонлар қишлоқ хўжалигини социалистик негизда қайта қуриш учун нақадар катта, зўр меҳнат сарфлаганликларини равшан кўрамиз.

Колхоз тузуми барпо қилинганлиги ва мустаҳкамланганлигини, деҳқонларимизнинг тақдиридаги яхшиликларнинг ҳаммасини улуғ Ленин номи билан боғланган деб биламиз. У совет жамиятининг қудратли кучи бўлган ишчилар билан деҳқонларнинг бузилмас иттифоқини вужудга келтирди ва революцион жанглар оловида toблади. У, Ильичнинг ўзи ҳар бир деҳқоннинг қалбига яқин ва азиз бўлиб қолган кооператив планини ишлаб чиқди.

Коммунистлар партияси, Совет хокимияти деҳқонларни эксплуатациядан, чексиз зулмат ва муҳтожликдан абадий халос қилдилар, иқтисодий, социал ва маданий тараққиётнинг кенг йўлига олиб чиқдилар. Партиянинг раҳбарлиги куч-қудратимизнинг, ғалабамизнинг манбаидир. Ўзимизнинг дилимиздаги энг эзгу ҳисларимизни, ситқидилдан айтаётган энг самимий ташаккур сўзларимизни ҳам бугунги кунда биз партияга изҳор қилаётирмиз.

Ўз съездимизга тўпланиб биз колхоз тузумининг ажойиб ғалабаларини якунладик. Қишлоқ хўжалигини коллективлаштириш деҳқонлар учун ҳақиқатан нақадар тарихий иш бўлганлигини жуда равшан англаб олишимизга, эски қишлоқни бугун бир марта тасаввур қилишнинг, илгариги деҳқонлар турмушини эсга олишнинг ўзи кифоя қилади.

Социалистик мулк турмушимизнинг асоси бўлиб қолди. Майда тарқоқ деҳқон хўжаликлари ўрнида механизациялашган, кўп миқдорда товар маҳсулот бераётган йирик колхоз ишлаб чиқариши вужудга келтирилди. Омоч, ёғоч мола ва чалғи ўроқ деҳқоннинг асосий иш қуроли бўлган вақтлар ўтмишда қолиб кетди. Эндиликда колхоз далаларида юз минглаб тракторлар, комбайнлар, автомобиллар ва бошқа замонавий машиналар ишлаб турибди.

Совет халқи Ленин васиятларини бажариб, Коммунистик партия раҳбарлигида маданий революция қилди. Эски қишлоқ деярли ёппасига саводсиз эди. Йиллар ўтди, деҳқонлар ҳам бошқача бўлиб қолди. Қишлоқларнинг аҳолиси ўрта ва олий маълумот олиши, фан ва техника, маданият ва санъат муваффақиятларидан баҳраманд бўлиши учун кенг йўл очилди. Илгари қишлоқда темирчи бирдан-бир мутахассис эди, деса бўлади. Эндиликда қишлоқ хўжалигида юз минглаб тракторчилар, комбайнчилар, шоферлар, машинистлар, механиклар, электриклар ишлаб турибди. Юқори малакали қишлоқ хўжалик мутахассисларининг сафлари беқиёс ўсди. Ҳозир қишлоқда муаллимлар, врачлар, агрономлар, зоотехниклар, инженерлар, экономистлардан иборат жуда кўп қишлоқ зиёлилари меҳнат қилмоқда.

Ватанимизнинг ҳамма жойида янги қурилишлар қишлоқ манзарасининг ажралмас қисми бўлиб қолди. Шу йиллар ичида қишлоқ жойларида миллион-миллион уй-жой бинолари, ўн минглаб клублар, маданият уйлари, кутубхоналар қурилди. Ҳозирги қишлоқни электрсиз, радиосиз, телевидениесиз, телефонсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Уларнинг ҳаммаси қишлоқдаги социалистик ўзгаришларнинг ажойиб мевалари.

Коллективчи, коммунистик жамиятнинг актив қурувчиси бўлган янги деҳқон ўсиб етишди. Кўпгина колхозларда турли миллатларнинг намояндалари худди ака-укалардек ёнма-ён яшаб, қўлни-қўлга бериб меҳнат қилмоқдалар. Деҳқонлар меҳнатининг характери ҳам бутунлай ўзгариб кетди. Бу меҳнат индустриал ишчининг меҳнатига тобора кўпроқ яқинлашмоқда.

Ишлаб чиқариш новаторлари, коммунистик меҳнат зарбдорлари йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Колхозчи хотин-қизлар ўзларининг фидокорона меҳнатлари билан қишлоқ хўжалигимиз тарихига ёрқин саҳифа ёзишди. Колхозчилар орасида минглаб Социалистик Меҳнат Қаҳрамонлари бор, юз минглаб колхозчилар Совет Иттифоқи орденлари ва медаллари билан мукофотланган.

Жамоат ишлаб чиқариши йилдан-йилга ривожланиб бораётганлигини, колхозлар экономикаси мустаҳкамланаётганлигини, колхозчиларнинг моддий фаровонлиги ошиб бораётганлигини ҳар биримиз кўриб турибмиз.

Бизнинг съездимиз колхознинг янги Намунали Уставини умумхалқ муҳокамасидан кейин қабул қилди. Устав қишлоқдаги ишлаб чиқарувчи кучларнинг янада ривожланиши учун кенг майдон очиб беради, колхоз тузумини ривожлантиришда янги босқич бўлади. Уставда колхозларнинг асосий вазифалари, колхозчиларнинг ҳуқуқлари ва бурчлари аниқ белгилаб берилди. Янги Устав колхоз тузумини янада ривожлантириш ва мустаҳкамлашда ҳеч шубҳасиз жуда катта роль ўйнайди.

Партия билан ҳукумат бизларни қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ҳозирги даражасидан қисқа муддатлар ичида анча ўзиб кетишга, уни тез ва барқарор суръатлар билан ривожлантиришга даъват қилмоқдалар.

Эътироф қилиб шуни айтиш кераккки, баъзи муҳим кўрсаткичлар бўйича бизнинг колхозларимиз турмушнинг ўсиб бораётган талабларидан ҳануз орқада қолмоқдалар, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, меҳнат унумдорлигини ошириш борасида мавжуд ички резервлардан ҳали унчалик тўлиқ фойдаланмаётирлар. Бир қанча колхозларда асосий бойлик бўлган ердан, шунингдек техника, ўғитлардан, меҳнат ва молия ресурсларидан фойдаланишда ҳали кўпгина камчиликлар бор. Уруғчилик ва наслчилик ишларини ҳали анчагина яхшилаш керак.

Ишимиздаги камчиликларни тезроқ тугатиш ва колхоз ишлаб чиқаришининг жуда катта резервларини ишга солиш учун ҳамма чораларни кўрамиз. Биз давлатнинг сахийлик билан бераётган ёрдамига таяниб, қишлоқ хўжалигини оғишмай ва изчил равишда техника билан қайта қуроллантираберамиз, далаларда ва фермаларда комплекс механизацияни жорий қилаберамиз, ерларни химиялаштиришни ва мелиорация қилиш ишларини кенгайтираберамиз, далаларнинг ҳосилдорлигини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини тинмай оширмоқ, дон, гўшт, сут, пахта, қанд лавлаги, картошка, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштиришни ва давлатга сотишни кўпайтирмоқ, ем-хашак етиштиришни кенгайтирмоқ ва арзонлаштирмоқ учун деҳқончилик ва чорвачилик маданиятини бутун чоралар билан ошираберамиз.

Меҳнат унумдорлигини ошириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг таннархини камайтириш ва сифатини яхшилаш, илғорлар тажрибасини, фан ва техника муваффақиятларини ишлаб чиқаришга тағин ҳам кенг жорий қилиш асосида ижтимоий ишлаб чиқаришнинг рентабиллигини ва самарадорлигини ошириш тўғрисида бундан буён ҳам доимо ғамхўрлик қиламиз.

Ишлаб чиқариш қурилишини, уй-жой ва маданий-маиший қурилишни бутун чоралар билан кенгайтирмай туриб колхоз ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш, қишлоқ меҳнатчиларининг турмушини яхшилаш, шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги тафовутни тугатиш мумкин эмаслигини тушуниб турибмиз. Шу сабабли биз ҳар бир село, деревня, станица, овул, қишлоқ тобора обод ва кўркам бўлиши учун қишлоқларда қурилишни бундан буён ҳам кенгайтирамиз, бинокорларнинг доимий кадрларини қунт билан вужудга келтираберамиз, маҳаллий қурилиш материалларини ишлаб чиқаришни ривожлантира берамиз.

Колхозчи — ўзининг ижтимоий коллектив, ишлаб чиқаришида хўжайин эканлигини яхши биламиз. Бироқ хўжайин бўлиш — янги Уставда мустаҳкамлаб қўйилган катта ҳуқуқларга эга бўлишдангина иборат бўлмай, шу билан бирга колхоз ва давлат олдидаги ўз бурчларини қатъий бажариб туришдан ҳам иборатдир. Янги Намунавий Устав қабул қилинганлиги натижасида колхозчиларнинг ижтимоий манфаатларини шахсий манфаатлари билан, меҳнатга бўлган моддий стимулларни маънавий стимуллар билан тўғри қўшиб олиб боришнинг ленинча принциплари янада ривож топади. Ўз жонажон колхозини яшнатиш, Уставга оғишмай риоя қилиш, жамоат хўжалигида ҳалол меҳнат қилиш, меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, социалистик мулкни асраш, муҳофаза қилиш ва кўпайтираbериш тўғрисида ғамхўрлик қилиш ҳар бир колхозчининг бурчи. Жамоат хўжалигини оғишмай юксалтира бериш — қишлоқ меҳнатчилари фаровонлигини янада оширишнинг негизи.

Колхозларимизнинг келажаги — оталарининг революцион ишларини давом эттирувчилар бўлган ёшларнинг қўлида. Қишлоқ йигит-қизлари учун кенг иш майдони очиқ. Қишлоққа малакали механизатор, чорвадор, агроном, зоотехник, агрохимик, мелиоратор, бинокор, экономист кадрлар ва қишлоқдаги ишлаб чиқариш кучларини тараққий эттириши ҳамда қишлоқ маданиятини ривожлантириши лозим бўлган бошқа мутахассислар керак. Жўшқин ғайратга тўлган, билимларга, янгиликларнинг ҳаммасига меҳр қўйган ёшларнинг ўз кучларини сарфлайдиган жойлари жуда кўп. Қишлоқ ёшлари фан ва техникани эгаллаб олишлари, далалар ва фермаларда унумли меҳнат қилишлари, ўзларининг турмуш ва маишатларини улуғ Ленин васият қилганидек қуришлари учун биз бутун шароитни яратиб берамиз.

Биз алоҳида мамнуният билан шуни қайд қиламизки, Ленин партиясининг қишлоқдаги ишлаб чиқарувчи кучларни ҳар томонлама юксалтиришга, бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини тез суръатлар билан ўстиришга қаратилган партия XXIII съездининг ва Марказий Комитет Пленумларининг қарорларида белгилаб берилган йўл муваффақиятли равишда амалга оширилмоқда.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съезди ўтказилганлиги, колхознинг янги Устави қабул қилинганлиги партия билан ҳукумат совет деҳқонлари тўғрисида, социалистик жамиятимизнинг ажралмас қисми бўлган колхоз тузумини ривожлантириш тўғрисида изчиллик билан ва ҳормай-толмай ғамхўрлик қилаётганлигини кўрсатувчи далилдир.

Партия ва ҳукуматнинг ғамхўрлигига жавобан колхозчилар совхозларнинг ходимлари ва барча қишлоқ меҳнатчилари билан бирга, партия ташкилотларининг раҳбарлигида қишлоқ хўжалигимизнинг янги муваффақиятлари учун социалистик мусобақа байроғини тағин ҳам баланд кўтарадилар, буюк санани — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб оладилар. Ленин юбилейини янги, тағин ҳам юксакроқ ишлаб чиқариш муваффақиятлари билан нишонламоқ учун — бу йилги қишлоқ хўжалиги йилини муваффақиятли туғалламоқ, чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказмоқ, келгуси йилда юқори ҳосил етиштирмоқ, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ва тайёрлаш планларини тўла бажарибгина қолмасдан, шу билан бирга ортиғи билан ҳам бажармоқ учун ҳамма чораларни кўрамиз.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди партия ва ҳукуматни ишонтириб шуни айтадики, совет деҳқонлари ишчилар синфи билан, бутун совет халқи билан қўлни-қўлга бериб партиянинг ленинчи Марказий Комитети теварагида тағин ҳам маҳкамроқ жипслашади ва Лениннинг улуғ байроғи остида коммунизм қурилишидаги янги ғалабалар сари олға боради.

Яшасин мамлакатимиз халқлари дўстлиги ва бахт-саодатининг қалъаси — севикли Ватанимиз — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи!

Совет социалистик давлатининг бузилмас негизи бўлган ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонлар иттифоқи мустаҳкамланаверсин ва яшнайверсин!

Яшасин барча ғалабаларимизнинг илҳомчиси ва ташкилотчиси Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, улуғ Ленин партияси!

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИ

КОЛХОЗНИНГ НАМУНАВИЙ УСТАВИ ТЎҒРИСИДА

КОЛХОЗЧИЛАР БУТУНИТТИФОҚ УЧИНЧИ СЪЕЗДИНИНГ ҚАРОРИ

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди қарор қилади:

1. «Колхознинг Намунавий Устави» қабул қилинсин.

2. Колхозларга Намунавий Устав асосида ўз колхозининг Уставини ишлаб чиқиб, уни колхозчиларнинг умумий йиғилишида тасдиқлаш тавсия этилсин.

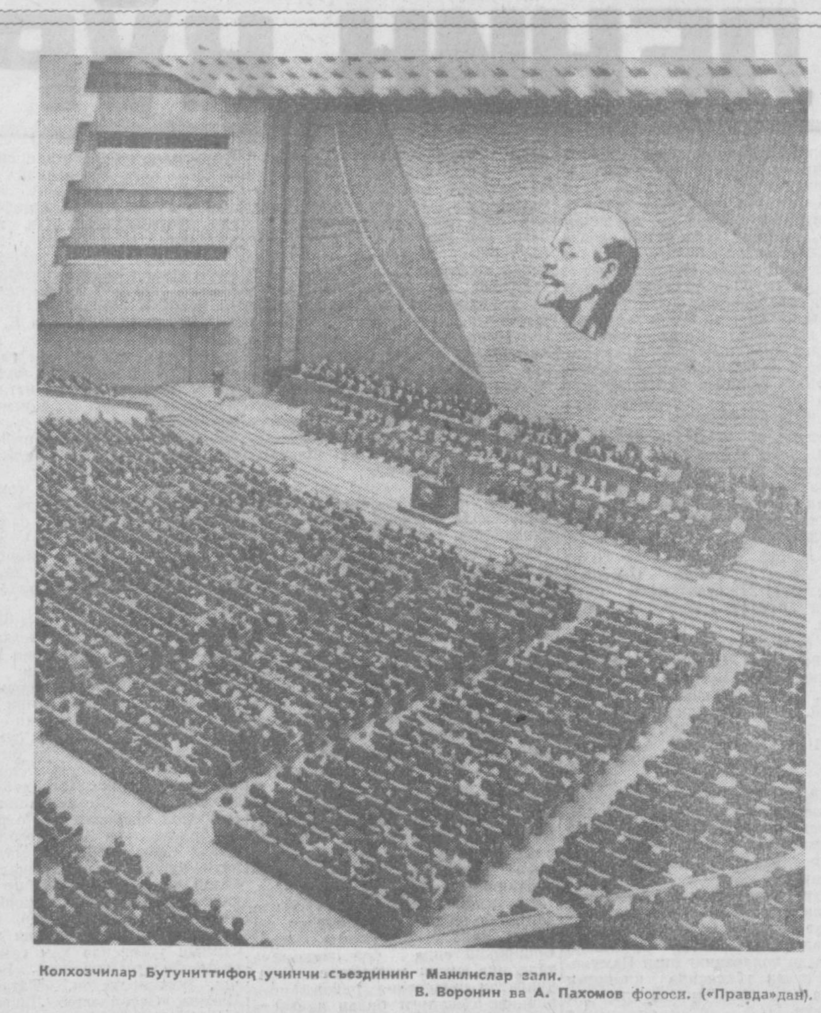

Колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг Мажлислар зали.
В. Воронин ва А. Пахомов фотоси. («Правда»дан).

КОЛХОЗЛАР КЕНГАШИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА

Колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг қарори

Колхоз демократиясини янада ривожлантириш, колхоз ҳаёти ва фаолиятининг энг муҳим масалаларини коллектив равишда муҳокама қилиш, ишлаб чиқариш ташкилоти тажрибасини умумлаштириш ва жамоат хўжалигининг ўсиш резервларидан янада тўлароқ фойдаланиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқиш мақсадларида колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Районлар, областлар, ўлкалар, республикаларда ва марказда колхозчиларнинг сайланадиган колхоз кенгашлари тузилсин.

Колхозларнинг кенгашлари: районларда колхоз вакилларининг йиғилишларида, областлар, ўлкалар, автоном ва иттифоқдош республикаларда, шунингдек марказда — тегишли колхоз кенгашлари вакилларининг йиғилишларида сайланади.

2. Ушбу съездда колхозлар иттифоқ кенгаши сайлансин.

КОЛХОЗЛАР ИТТИФОҚ КЕНГАШИНИНГ СОСТАВИ

1. **Адомавичюс** Винцас Казио — Литва ССР Капсукас районидаги Ленин орденли Черняховский номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

2. **Алексеевский** Евгений Евгеньевич — СССР мелиорация ва сув хўжалиги министри.

3. **Анисимова** Ирина Фоминична — Молдавия ССР Оргеевский районидаги «Вяца-ноуэ» колхозининг раиси.

4. **Отабекова** Олмосхон — Қирғизистон ССР Ўш областидаги Фрунзе номли колхознинг бригада бошлиғи. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

5. **Отаев** Режеб Кули — Туркманистон ССР Иляли районидаги Калинин номли колхознинг раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Давлат мукофоти лауреати.

6. **Отамуродов** Хурсанд — Ўзбекистон ССР Сурхондарё область Денов районидаги «Москва» колхози бош агрономи.

7. **Афонкина** Зоя Алексеевна — Чувашия АССР Ядрин районидаги Тимирязов номли колхоз зоотехниги.

8. **Бўкчубаев** Тенти — Қирғизистон ССР Жумғол районидаги Ленин номли колхоз раиси.

9. **Бузницкий** Александр Григорьевич — Украина ССР Киев область Мироновка районидаги Ленин орденли Жданов номли колхоз раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

10. **Булавин** Еремей Михайлович — Украина ССР Днепропетровск область Царичанка районидаги Суворов номли колхоз ревизия комиссияси раиси.

11. **Васягин** Иван Семенович — Псков область Великие Луки районидаги «Россия» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

12. **Васильев** Федор Степанович — Смоленск областидаги «Красний доброволец» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

13. **Ғафуров** Расул — Ўзбекистон ССР Бухоро область Шофиркон районидаги «Шофиркон» колхози экономисти.

14. **Гвинжилия** Михаил Багратович — Грузия ССР қишлоқ хўжалиги министри.

15. **Гиталов** Александр Васильевич — Украина ССР Кировоград область Новоукраинка районидаги Ленин орденли «КПСС XX съезди» колхоз трактор бригадаси бошлиғи, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

16. **Глазев** Михаил Федорович — Воронеж область Панин районидаги Дзержинский номли колхознинг бош агрономи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

17. **Гулухов** Николай Петрович — Тамбов область Режакса районидаги «Красний Путиловец» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

18. **Гоков** Михаил Андреевич — Белгород область Короча районидаги «Рассвет» колхозининг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

19. **Головацкий** Николай Никитич — Қозоғистон ССР Толдиқўрғон область Панфилов районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

20. **Горшков** Аким Васильевич — Владимир область, Гусь-Хрустальний районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Большевик» колхози раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

21. **Григалюнас** Медардас Юлионович — Литва ССР қишлоқ хўжалиги министри.

22. **Гусев** Николай Павлович — СССР Министрлар Совети давлат план комитети раиси ўринбосари.

23. **Демиденков** Владимир Григорьевич — Новосибирск область, Татар районидаги «Сибирь» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

24. **Джурин** Василий Николаевич — Украина ССР Иван Франко область Рожнатовский районидаги Шевченко номли колхознинг раиси.

25. **Довженко** Анна Денисовна — Украина ССР Чернигов область Прилуки районидаги «10 Риччя Жовтня» колхозининг сут соғувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

26. **Доронина** Лидия Степановна — Горький область Дивеевский районидаги «Онучинский» колхозининг бухгалтери.

27. **Дорошенко** Петр Емельянович — Украина ССР қишлоқ хўжалиги министри.

28. **Егудин** Илья Абрамович — Украина ССР Қрим области Красногвардейск районидаги Ленин орденли «Дружба народов» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

29. **Ежевский** Александр Александрович — СССР Министрлар Совети Бутуниттифоқ «Союзсельхозтехника» бирлашмасининг раиси.

30. **Жданов** Семен Митрофанович — Куйбишев область Ставрополь районидаги «Победа» колхози раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

31. **Загидова** Васила Али қизи — Озарбайжон ССР Ужар районидаги «Совет Озарбайжони» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

32. **Зиньковская** Евгения Тимофеевна — Украина ССР Донецк область, Артемовск районидаги Ленин номли колхоз агрономи. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

33. **Зиневич** Мария Кондратьевна — Украина ССР Житомир область Ружин районидаги «Правда» колхози тракторчиси.

34. **Золотарев** Иван Семенович — Курск область қишлоқ хўжалиги бошқармаси бошлиғи.

35. **Зуева** Зинаида Васильевна — Рязань область, Михайловский районидаги Чапаев номли колхоз паррандачилик фермаси мудири. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

36. **Иванов** Алексей Иванович — Калинин область Старицкий районидаги «Октябрь» колхозининг раиси.

37. **Икромов** Аксан Бакирович — Бошқирдистон АССР Илишев районидаги «Правда» колхозининг агрономи.

38. **Кавуй** Василий Михайлович Украина ССР Винница область, Бершадь районидаги Ленин орденли «КПСС XXII съезди» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

39 **Калачик** Владимир Михайлович — Белоруссия ССР Минск область Молодечно районидаги «Светлий путь» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

40. **Капишев** Кумарбек — Шарқий Қозоғистон область. Катта Норин районидаги Жданов номли колхознинг раиси.

(Охири тўртинчи бетда).

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ III СЪЕЗДИДА

ЛЕНИН КЎРСАТГАН ЙЎЛДАН

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездида сўзга чиққанлар колхознинг янги Намунавий Уставини колхозчи деҳқонлар ҳаёти ва меҳнатининг қонуни деб атадилар. Улар қишлоқ хўжалигини янада юксалтиришда ва колхоз тузумини ривожлантиришда мазкур ҳужжат жуда катта роль ўйнамоғи керак, деб таъкидладилар.

Ватанимиздаги турли халқларнинг вакиллари Устав лойиҳаси мамлакатнинг кенг жамоатчилиги, аввало, колхозчиларнинг ўзлари коллектив равишда қатнашганлари ҳолда ишлаб чиқилганлигини алоҳида уқтириб ўтдилар.

Делегатлар Коммунистик партияни, унинг Марказий Комитетини ишонтириб айтдиларки, Ленин ғояларига содиқ совет деҳқонлари бундан буён ҳам Ленин кўрсатиб берган йўлдан коммунизмнинг янги ғалабалари сари бораверадилар.

27 ноябрь эрталаб соат 10 да Кремлдаги Съездлар Саройида колхозчилар Бутуниттифоқ съездининг эрталабки мажлиси бошланди.

Бу ерда ҳозир бўлганлар Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский, М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Е. Шелест, П. Н. Демичев, Д. А. Кунаев, П. М. Машеров, В. П. Мжаванадзе, Д. Ф. Устинов, В. В. Шчербицкий, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев, Ф. Д. Кулаков, Б. Н. Пономарев ўртоқларни ва съезд президиумининг бошқа аъзоларини гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Амур областидаги «Приамурье» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони М. М. Ступников раислигида ўтган эрталабки мажлисда колхознинг янги Намунавий Устави тўғрисида қилинган доклад юзасидан музокаралар давом этди.

Туркманистан ССРдаги Ленин номли колхоз раиси, СССР Олий Советининг депутати **М. Ўрозмуродов** биринчи бўлиб сўз олди. У ўртоқ Л. И. Брежневнинг съездда сўзлаган нутқида Коммунистик партия, ишчилар синфи ва деҳқонлар қишлоқ хўжалигини қайта тузиш ва қишлоқда социализмни қарор топтириш юзасидан қилган жуда катта ишни чуқур ва ҳар томонлама анализ қилиб берилганлигини таъкидлайди. Партия Марказий Комитети Бош секретарининг нутқида, деди нотиқ, қишлоқда рўй берган ўзгаришлар ёрқин ва ишонарли қилиб кўрсатилди, колхоз қурилишининг тажрибаси якунланди ҳамда КПСС Программасидан, XXIII съезд ва партия Марказий Комитетининг пленумларининг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш юзасидан қабул қилган қарорларидан келиб чиқувчи янги вазифалар қўйилди.

Бутун мамлакат сингари Туркманистон ССР колхозлари ленинча кооператив планни амалга ошира борар эканлар, катта ва шонли йўлни босиб ўтдилар, деди М. Ўрозмуродов. Улар деҳқон хўжаликларини бирлаштиришнинг оддий формасидан катта социалистик қишлоқ хўжалик корхоналарига айландилар. Бу иш осон бўлмади. Колхозлар ашаддий синфий курашда ривожланиб борди ва мустаҳкамланди. Ишчилар синфи, даставвал рус ишчилар синфи томонидан берилган доимий ёрдам туфайли республикада колхоз тузуми бунёд этилди ва у ғалабаларга эришди. Халқлар дўстлиги шундай кучга айландики, унга суянган туркман деҳқонлари асрий қолоқликни қисқа муддат ичида енгиб ўтиб, бахтли ҳаёт қура олдилар.

Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Туркманистон катта пахта базасига айланди. Ўтган йили республикада 712 минг тонна пахта тайёрланди. Бу — революциядан аввалги вақтдагига қараганда ўн баравар кўпдир. Туркманистон колхозлари мамлакатга қоракўл тери, пилла, сабзавот, қовун-тарвуз ва бошқа маҳсулотлар ҳам бермоқда. Эндиликда бу маҳсулотлар илгаригидагига қараганда анча кўп етиштирилмоқда. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақада, дейди сўнгра нотиқ, республика янги ажойиб натижаларга эришди. Бу йилги мураккаб об-ҳаво шароитларида Туркманистон қишлоқ хўжалигининг меҳнаткашлари пахтадан яхши ҳосил етиштирдилар ва давлат пахта тайёрлаш планини муддатидан илгари бажардилар. Беш йилликнинг тўрт йили мобайнида давлатга 2 миллион 680 минг тонна пахта сотилди. Бу — бутун беш йиллик мобайнида давлатга сотилиши кўзда тутилганидан 200 минг тонна кўпдир. Беш йиллик охиригача давлатга яна камида 1 миллион тонна туркман пахтасини сотишга қарор қилинди.

Сўнгра ўртоқ М. Ўрозмуродов ўз колхозининг ишлари ва ҳаёти тўғрисида, кенг ўлкага об-ҳаёт келтирган, катта-катта унумдор ер массивлари ҳосил қилган Қорақум канали республика экономикасини янада равнақ топширишда ўйнаган жуда катта аҳамияти тўғрисида гапириб берди. Ҳозирги кунда республикада етиштирилаётган пахтанинг 40 процентдан ошиғи, шунингдек кўп дон, сабзавот, қовун-тарвуз ва бошқа экинлар канал зоналарида етиштирилмоқда. Ўртоқ Ўрозмуродов бундай бир мисол келтирди. Агар 1959 йилда республиканинг Тежен районида 3,5 минг тонна пахта етиштирган бўлса, Қорақум каналининг сувини олганидан кейин ҳар йили 50 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» бера бошлади.

Туркманистон делегатларининг топшириғига биноан М. Ўрозмуродов колхознинг янги Намунавий Устави лойиҳаси колхоз ҳаётининг ҳамма талабларига жавоб беради ва қишлоқ меҳнаткашларини янги-янги зафарларга чорлайди, деб ҳисоблаб, уни тасдиқлашга қўшилади.

Бошқирдистон АССРдаги «Правда» колхозининг агрономи **А. Б. Икромовга** сўз берилади. Республикамизда Совет ҳокимияти йиллари мобайнида Коммунистик партиянинг ленинчи миллий сиёсатини амалга ошириш туфайли ҳайратда қоларли ўзгаришлар юз берди, деди у. Бугунги кунда Бошқирдистонда бой экономика халқнинг юксак маданияти билан, қудратли индустрия ривожланган қишлоқ хўжалиги билан пайваста бўлиб кетган. Илгари бошқирдлар нақадар қашшоқликда яшаганликларини ҳатто баён қилиш қийин. Хар икки, уч йилда ҳосил бўлмаслигидан қаҳатчилик келиб чиқиб, минг-минглаб кишилар қирилиб кетарди. Колхоз тузуми қишлоққа янги бахтли ҳаёт келтирди.

Партия XXIII съезди билан КПСС Марказий Комитети пленумларининг тарихий қарорлари колхозларни янада ривожлантиришда муҳим роль ўйнади. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг даражаси кўтарилди, унинг моддий-техника базаси анчагина мустаҳкамланди, колхозчиларнинг меҳнатига тўланадиган ҳақ кўпайди. Фақат сўнгги 4 йил мобайнида республикамизнинг қишлоқ хўжалиги 12 мингдан зиёд трактор, салкам 9 минг комбайн, 3 мингдан ортиқ автомобиль ва бошқа кўпгина техника олди.

Бошқирдистон қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари давлат бераётгам мўл-кўл ёрдамдан фойдаланиб, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва сотишни кўпайтирдилар, экономикани юксалтирдилар, ишлаб чиқариш рентабеллигини оширдилар. Дон хўжалигининг бу борада эришган муваффақиятлари характерлидир. Масалан «Правда» колхози жойлашган Илишев районида сўнгги уч йил мобайнида ўртача дон ҳосилдорлиги гектар бошига 25,4 центнерни ташкил қилди, ялпи дон етиштириш эса уч баравардан зиёд кўпайди. Районда гектар бошига 20 центнердан кам дон оладиган колхозлар йўқ. Ерга меҳр қўйиш ғаллакорларнинг муваффақиятга эришувларига ёрдам берди. Улар деҳқончилик юксак маданияти учун юришга қўшилдилар. Райондаги ҳар бир бригада ва ҳар бир колхоз «Юксак деҳқончилик маданияти коллективи» деган ном учун курашмоқда.

Далаларни ўғитлаш ҳам қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини оширишда катта аҳамиятга эга. Биз сўнгги йилларда кўпроқ минерал ўғит оладиган бўлиб қолдик. Химия саноати бундан буён ҳам минерал ўғит етказиб беришни кўпайтиради ва шу билан дон ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни муттасил кўпайтиришга ёрдам беради, деб ишонамиз.

Деҳқончилик маҳсулотлари етарли экан, чорвачиликни ҳам ривожлантириш имкониятига эга бўламиз ва давлатга кўпроқ сут ва гўшт сотамиз.

Ерни сийласанг, у сени сийлайди. Ерга меҳр-муҳаббат билан қараш колхоз ҳаётининг асосий қонунининг талаби бўлиб қолсин. Юртдошларимизнинг наказлари ана шундай, деди А. Б. Икромов.

Бошқирдистон делегацияси колхознинг янги Намунавий Устави лойиҳасини, колхозлар кенгаши тузиш тўғрисидаги таклифни қизғин қўллаб-қувватлайди ва маъқуллайди.

Комсомол колхоз қурилишида қатнашишни ҳамиша ўзининг муқаддас иши деб билиб келди, деди ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи секретари **Е. М. Тяжельников.** Комсомол ленинча кооператив планни амалга оширишда, ишчилар синфи билан колхозчи деҳқонларнинг иттифоқини мустаҳкамлашда Коммунистик партиянинг ёрдамчиси бўлганлиги билан фахрланади, партия XXIII съездининг, партия Марказий Комитети пленумларининг қишлоқ хўжалигини янада ҳар томонлама ривожлантириш юзасидан қабул қилган қарорларини бажаришга ҳисса қўшмоқда.

Комсомол партия қарорларини бажара борар экан, ўз ташкилотлари, ёш ишчилар ва колхозчиларнинг куч-ғайратларини қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг асосий, истиқболли участкаларига қаратди. КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленуми комсомолнинг ерларни мелиорация қилиш катта программасини амалга ошириш борасида қилган ишини маъқуллади. Энг муҳим сув хўжалик системаларидан ўн биттасини қуриш Бутуниттифоқ комсомол зарбдор қурилишлари, деб эълон қилинди. Механизациялашган комсомол звенолари, отрядлари ва бригадалари мўл ҳосил учун, юксак деҳқончилик маданияти учун курашнинг пешқадамлари бўлиб чиқмоқдалар. Ҳозир уларнинг сони 70 мингдан ошиб кетди. Комсомол ташкилотлари жамоат чорвачилиги кадрларини мустаҳкамлаш тўғрисида ҳам ғамхўрлик қилмоқдалар. Украина, Белоруссия, Бошқирдистон, Татаристон, Москва, Свердловск, Липецк ва бошқа областларнинг комсомол ташкилотлари бу соҳада кўп ва самарали иш қилмоқдалар. Комсомол химия, трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги корхоналарининг қурилишини ҳам оталиққа олган. Ишчи ёшлар қишлоқ хўжалиги буюртмаларини муддатидан илгари ва юқори сифатли қилиб бажаришга интилмоқдалар. Студентларнинг қурилиш отрядлари қилаётган меҳнат деҳқонларнинг таҳсинига сазовор бўлди. Бу отрядлар шу йилнинг ўзидаёқ 300 миллион сўмдан кўп маблағни ўзлаштирдилар. Ёзда мамлакатимизнинг колхоз ва совхозлари бўйлаб ўтган биринчи агит-культпоходида қарийб 100 минг студент қатнашди.

Партия, деб давом қилди нотиқ, бизни қишлоқ хўжалик касб-ҳунарларини эгаллаш учун ёшларнинг оммавий ҳаракатини кенг қулоч ёйдириб юборишга даъват этмоқда. Ленин комсомоли бу улкан умумдавлат вазифасини ҳал қилиш учун зўр ташаббус билан киришади. ВЛКСМ Марказий Комитети ва маҳаллий қишлоқ комсомол ташкилотлари мамлакатда қишлоқ хўжалик техника таълимини ўтказиш юзасидан бошланган ишни қулоч ёйдирмоқда, ғоят яқин муддат ичида янги минг-минглаб комсомоллар механизатор, мелиоратор бўлиб олади, қишлоқ хўжалигига зарур бошқа техника касб-ҳунарларини эгаллайди, деб партия Марказий Комитетига, Совет ҳукуматига ваъда берамиз. Партия қўйган бу вазифани ҳал қилиш қийин бўлишини биламиз, албатта. Қаттиқ зўр бериш, кунда конкрет иш қилиш талаб қилинади. Лекин бизнинг таълим оладиган, тақлид қиладиган кишиларимиз йўқ эмас. Мамлакатимизнинг таниқли механизаторлари ана шу вазифани ҳал этишда ёшлар билан комсомолга ёрдам берадилар, деб ишонамиз.

Ўртоқ Тяжельников ҳозирги қишлоқ ёш авлодининг қиёфасидаги ўзгаришларга тўхталади. Ҳозирги вақтда ҳар икки ёш колхозчидан бири олий ёки ўрта маълумотга эга. Сўнгги беш йилнинг ўзидагина ўрта мактабни қишлоқ болаларидан қарийб 4 миллион киши тамомлаб чиқди.

Колхоз Намунавий Уставининг комсомол йиғилишларида ҳам муҳокама қилиб чиқилган лойиҳаси қишлоқ ёшларини ҳунар, маданий ва маънавий жиҳатдан янада ўстириш учун жуда катта аҳамиятга эга бўлади, деб таъкидлади у. Комсомолларнинг якдиллик билан билдирган фикрларига кўра бу лойиҳа ёшларни коммунистик руҳда тарбиялашни яхшилаш учун яхши истиқболлар очиб беради, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, бутун колхоз ҳаёти проблемаларини ҳал қилишда йигит ва қизларнинг қатнашиш имкониятларини кенгайтиради.

ВЛКСМнинг XV съездида ўртоқ Л. И. Брежнев замон ёшларнинг янги авлодига бутун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, бутун қишлоқ ҳаётининг тузилишини тубдан ўзгартиришдек тарихий вазифани топширади, деган эди. Биз КПСС Марказий Комитетини сизларни делегат ўртоқлар, ишонтириб айтамизки, Ленин комсомоли шу ишончни, шу умидни оқлайди.

Эстония ССРдаги «Сипрус» колхозининг механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Э. П. Отсман** эстон деҳқонлари номидан съезд делегатларига ғоят самимий қардошларча салом топширди.

Бизнинг делегациямиз, деди у, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ съездида биринчи марта қатнашаётир. Колхозларимизнинг тузилганига ҳам 20 йил бўлди. Лекин шу 20 йилда янги ҳаёт эстон деҳқонларининг қишлоқларига жўшқин оқим бўлиб келди ва хозирги вақтда эскича яшаш ва ишлаш ўйидаги бирон кимса қолмади. Республикамиздаги колхоз тузилишининг бутун тарихини бизнинг колхозимиз тимсолида кўрмоқ мумкин.

Коллективлаштириш бошланган пайтларда далаларимиз кичик-кичик, тарқоқ эди. Ана шу ерда янгича ҳаёт бошламоқ керак эди. Тракторлар, комбайнлар келди. Мен ўзи юрар комбайнлар ҳайдовчи механизаторлар курсини биринчилардан бўлиб тугатдим.

Утган йиллар мобайнида катта ўзгаришлар юз берди. Эстония далаларида дон ҳосили икки баравардан зиёд кўпайди. 1969 йилнинг ноқулай об-ҳаво шароитларида республикада гектар бошига 25 центнердан дон олинди. Бизнинг колхозимизда эса 41 центнердан олинди. Картошка, маккажўхори, илдиз мевали экинлар ҳосили ҳам яхши бўлди.

Бир вақтлар трактор бригадасида, деб давом қилди нотиқ, 4 та трактор ва бир неча плуг, борона, культиватор, сеялка бор эди. Ҳозир эса хўжаликда 24 трактор бор. Тиркаб ишлатиладиган машина ва қуролларнинг эса сон-саноғи йўқ. Эндиликда дон ўримини комбайнсиз тасаввур этиб бўлмайди.

Ўтган йиллар мобайнида мен ҳамма маркалардаги ўзи юрар комбайнларда ишлаб чиқдим. Сўнгги машинани олганимга мана 6 йил бўлди. Шу йил 120 гектар майдондан 5070 центнер дон янчдим. 21-мавсумни янги конструкциядаги комбайнда бошлашни истар эдим.

Бир вақтлар биз, — хотин-қизлар бригадасининг тракторчилари колхоз биринчи сим ёғочларни ўрнатиб электр сими тортишига ёрдам берган эдик. Бугунги кунда барча олис хуторларда ҳам шундай энергия бор, кузги тун қоронғилигида Ильич лампочкалари порлаб турибди. Улар бизга янги ҳаёт келтирган янгиликлар ва шоду-ҳуррамликларни яққол билдириб турибди. Электр—механизациялашган фермалар ва устахоналар, кино ва телевизорлар, кир ювиш машиналари ва холодильниклар деган сўздир. Ҳозирги далаларимизни таниб бўлмайди. Улар кенг ва маъмур бўлиб кетди.

Сўнгра Э. П. Отсман бир қанча мулоҳазаларини айтди. Жумладан, у, барча колхозчиларнинг социал таъминоти тўғрисидаги, қурилиш тўғрисидаги масалага тўхталди. Ҳозирга қадар республикадаги колхозчиларнинг кўпчилиги тарқоқ, хуторларда яшамоқда. Мана шунинг учун ҳам обод посёлкаларни тезроқ қуриб битказиш зарурати етилди. Агар бизда зарур ҳамма ишлаб чиқариш ва маиший бинолар қуриб битказиладиган бўлса, деди пировардида нотиқ, биз деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни анча ошира оламиз.

Олтой ўлкасидаги «Россия» колхозининг раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **И. Я. Шумаков** минбарга чиқади.

Съездимиз Ленин юбилейи арафасида ўтказилаётганлиги билан ҳам шонлидир, дейди нотиқ. Биз ленинча кооператив планни амалга ошириш якунларини чиқаряпмиз. Деҳқонлар колхоз тузумининг 40 йиллик йўлини босиб ўтдилар. Бу йўл силлиқ эмас эди бу йўлни ҳеч ким мақкамлаб бермади. Колхозлар қадоқ қўлларнинг коллектив бирлашмаси заминида вужудга келди. Метинлаштирувчи куч — коммунистлар ҳар бир қишлоқнинг негизи бўлиб, деҳқонлар эскича ҳаёт тузумини ағдариб ташлашларига кўмак бердилар ва қишлоқни социалистик катта йўлга олиб чиқдилар.

Бир вақтлар В. И. Ленин 100 минг трактор бўлишини орзу қилган эди. Ҳозирги вақтда фақат Олтой трактор заводининг ўзигина юз минглаб пўлат машиналар тайёрлаб чиқарди. Биз ишчилар синфининг истеъдодли зеҳн-заковати ва тилла қўллари билан яратилган мана шу қудратли техника учун уларга таъзим қиламиз.

Сўнгра И. Я. Шумаков ўз колхозининг эришган муваффақиятлари ҳақида гапиради. Хўжалик деҳқонлари беш йилликнинг тўрт йили мобайнида гектар бошига ўрта ҳисобда қарийб 20 центнердан дон олдилар. Ялпи дон ҳосили эллигинчи йиллардагига нисбатан қарийб беш баравар кўпайди. Чорвачиликда ҳам юксак натижаларга эришилди. Шу туфайли сўнгги беш йил мобайнида колхоз даромади 2,5 баравар кўпайиб, 5 миллион сўмга етди. Ҳар йили бўлинмас фондларга ажратиладиган маблағлар 1,5 миллион сўмни ташкил этади. Биз ҳар йили қишлоқ қурилишига сал кам 1 миллион сўм ажратяпмиз. Бу қурилиш бош план асосида олиб бориляпти. Энди жонажон Барановкамизни таниб бўлмайди. Икки маданият уйи, саккиз йиллик мактаб, поликлиника, савдо маркази, меҳмонхона, неча юзлаб шинам уйлар бёрки, буларнинг ҳаммаси сўнгги йилларда қуриб битказилди. Водопровод қувурлари 8 километрга чўзилди. Ҳовузлар системаси бунёд этилди, 100 гектарлик мевазор бор. Бу мевазор Сибирда эканлигини унутманг!

Биз, сибирликлар учун, деди нотиқ, ёшларни қишлоққа жалб этиш етилган масаладир. Фермаларни, сермеҳнат процессларни тезроқ ва яхшироқ механизациялаш зарур деб ўйлаймиз. Биз бу борада саноат ходимларидан катта ёрдам кутяпмиз, чунки ҳозирча яхши машиналар етишмаяпти. Бизда қурилиш техникаси, зарур материаллар ҳам камчил. СССР Госплани Сибирь колхозлари учун трактор аравалари, сут ташийдиган махсус машиналар ва бошқа техника ажратса яхши бўларди.

Пировардида нотиқ бундай деди: колхоз меҳнаткашларининг ижодий ташаббуси ва фаолияти ўсиб бормоқда, қишлоқ партия ташкилотларининг жанговарлиги кўтарилмоқда. Партиямиз Марказий Комитетининг ленинча иш услуби натижалари ҳаётимизнинг ҳамма бўғинларида ҳар куни самарали натижалар бериб турибди. Колхозчилар съездимиз, унинг деҳқонга, совет диёрининг заҳматкашига катта ҳурмат билан қараётганлиги бунга яхши мисолдир.

Ёзувчи **М. А. Шолохов** минбарга чиқади. Эркак ва аёл колхозчи ўртоқлар, дейди у, фақат колхозчиларнинг ўзи учунгина эмас, шу билан бирга, ҳаммамиз учун, бутун мамлакатимизнинг иши учун ҳам жуда катта аҳамиятга эга бўлган съездингизда сизларни қутлашдан шоду ҳуррамман.

40 йил мобайнида Ватанимиз дарёларидан озмунча сув оқдими. Колхоз қишлоғининг ташқи қиёфасида ва асосан колхозчининг маънавий қиёфасида кўп ўзгаришлар юз берди. Бу нарса ҳаммага маълум бўлганлигидан бугун мен бошқа гапни айтмоқчиман.

Ўша узоқ йиллар бошланган пайтларга назар ташлар эканмиз, туғилган кунининг юз йиллигини биз тез орада тантанали равишда нишонлайдиган киши, мамлакатимизнинг ривожланиш йўлларини белгилаб берган киши нақадар башорат қувватига эга бўлганлигини, буларнинг ҳаммасини амалга оширмоқ, мамлакатни индустрлаштириш билан бир қаторда, колхоз тузумини бунёд этишгача бормоқ учун партиямиз нақадар қудратли матонат ва қувватга эга бўлиши кераклигини беихтиёр такрор-такрор ўйлайсиз.

Ўша вақтлардаёқ уфқларда катта уруш яллиғлари чақнаб-чақнаб турарди. Ўша уруш бошланганида эса колхозлар армияни ҳам, ишчилар синфини ҳам, бутун мамлакатни ҳам боқишга қодир бўлиб чиқди. Биз сизларни қуритадиган тўрт йиллик урушда очин-тўқин ҳаёт кечирган бўлсак-да, аммо чидаш бердик ва ғолиб келдик, денгиз нариёғидаги тоғадан нон тилаб бормадик.

Биз бу ҳақда тез-тез эслаб турсак-да, мен колхоз далаларининг меҳнаткашларига яна бир марта раҳмат айтишни керакли иш деб биламан, ортиқча бир марта таъзим қилишдан ҳеч кимнинг бўйни энгашиб қолмайди.

Шу кунларда биз ҳаммамиз ўртоқ Л. И. Брежнев нутқининг мағзини чақиб юрибмиз. Бу нутқда тўлқинлантирувчи фактлар, рақамлар ва хулосалар шу қадар кўпки, кишидан чуқур ўйлашни талаб қилади.

Ерни авайлаб асраш — энг биринчи проблемалардан биридир. Бу нарса фақат колхозчиларгагина эмас, шу билан бирга биз, Совет Иттифоқининг ҳамма гражданларига, ҳозирги ва келгуси авлодларга ҳам тааллуқлидир. Дунё сингари ерни ҳам бўлиб бўлмаслигини жуда яхши биламиз. Биз хайдаладиган ерга, ризқи-рўзимизни етиштириб берадиган ерга меҳр-муҳаббат қўйиб, уни авайлар эканмиз, ўзимиз яшаб турган ва меҳнат қилаётган, кайфимизни чоғ қилаётган ва жон куйдираётган қолган ерларга ҳам, ундаги инсонга нафи тегадиган ҳамма нарсаларга ҳам меҳр қўйиб, авайлаб қарамоғимиз лозим. Булар — ўрмон, ер, сув ва улардаги ҳамма мавжудодлардир. Бизнинг ана шу масалаларга муносабатимизни такрор-такрор ўйлаб кўришимиз ва ҳеч кечиктирмай қарор қабул қилишимиз, лозим бўлганида эса табиат бизга эҳсон қилган ана шу нарсаларни сақлаб қолиш учун кескин чоралар кўришимиз лозим.

Шу минбардан туриб колхоз ҳаракатининг оқсоқоллари тўғрисида анча гаплар айтилди, деб давом қилди нотиқ, одобдан эмас деб ўйлайман-у, лекин мен ҳам ўзимни ўша оқсоқоллар қаторига қўшаман. Зотан колхоз деган янги тузум менинг кўз ўнгимда вужудга келди, қад кўтарди ва мустаҳкамланди. Совет деҳқонларининг гули, қишлоғимиздаги барча авлодларнинг вакиллари бугун мана шу залга йиғилган экан, қишлоғимиз ўтган 40 йил мобайнида нақадар ажойиб тарихий йўл босиб ўтганлигини ва бу йўлни адабиёт ва санъатнинг бадиий йилномасида ўзига муносиб равишда дадил акс эттириш нақадар муҳим эканлигини фахрланиб ўйлайман.

Адабиёт ҳақида бир неча сўз айтиб ўтишни ёзувчи сифатида ўз бурчим, деб ҳисоблайман. Гап шундаки, сизнинг қишлоқ хўжалигингиздаги сингари адабиёт хўжалигида ҳам ҳамма нарса, чунончи серҳосил йиллар ҳам, қурғоқчилик йиллари ҳам, чанг-бўронли йиллар ҳам бўлади. Сиз дала зараркунандаларига қарши муваффақиятли кураш олиб боряпсиз-у, аммо бизда Советнинг нонини ейдиган, лекин Ғарбдаги буржуа хўжайинларга хизмат қилишни истайдиган ва ўз асарларини уёққа пинҳона жўнатиб турганлардан бўлган «Колорадо қўнғизлари» сафларимиздан ҳали чиқариб юборилгани йўқ. Лекин сиз ўз хўжалигингиздаги ҳар қандай камчиликлар ва ғовлардан қутилишни нақадар истасангиз биз совет адиблари ҳам шундай нарсалардан албатта қутиламиз.

Маҳсулот етиштиришга келганда шуни айтиш керакки, сиз билан бизнинг вазифамиз битта. Маҳсулот ҳам мўл-кўл бўлиши керак. Сифати ҳам яхши бўлиши керак. Кези келганда шуни айтиш керакки, биз билан сиз ҳамиша шундай бўлишига муяссар бўлмаётирмиз. Биздан бунинг устига биз яратаётган нарсаларнинг умри узоқ бўлишини ҳам талаб қилишади. Афсуски, ҳамма китоблар ҳам давр синовидан ўтаолмаётир. Лекин шу нарса қувончлики, биз ҳозироқ қишлоқ ҳаёти тўғрисида ёзилган яхши асарларга эгамиз. мен ҳам ашаддий оптимистик киши сифатида шунга қаттиқ ишонаманки, бизнинг замондошларимиз тўғрисида янги, салмоқли асарлар ҳам ёзилади.

Бизда сизлар билан яна бир муштарак нарса бор. Бу умумий нарса — ёшлардир. Ёшлар — қувончимиз, ифтихоримиз ва умидимиз. Ёш адиблар орасида чинакам истеъдодли кишилар кўп, табиийки, биз улардан биринчи навбатда аҳамиятли ва салмоқли асарларни кутамиз.

Ганимнинг пировардида айтадиган сўзим шуки, мен икки қўлимни кўксимга қўйиб сизларга қарайман, ватандош ўртоқларимизга, съезд иштирокчиларига қарайманда, шундай ажойиб халқ орасида яшашдек бахт менга насиб бўлганлиги учун оддий инсоний қувончга тўлиб-тошаман.

Ҳа, шундай баҳодир халқ билан, шундай баҳодир партия билан бирга бўлганлигимиз туфайли тоғни талқон қилиш мумкин. Агар бунинг зарурати бўлса биз шундоқ қиламиз ҳам.

М. А. Шолохов сўзининг охирида яна шундай деди: кўп миллатли улуғ Совет Ватанимизнинг шон-шарафи йўлида сизларга чин кўнглимдан катта зафарлар тилашга ижозат этгайсиз. Ленин диёрининг бахт-саодати йўлида сизларга ҳамиша зафар тилашга ижозат бергайсиз. Биз, Ленин ватанининг ўғил-қизларигина эмас, бутун ер юзидаги барча меҳнаткаш инсоният, жаҳондаги тараққийпарвар барча кишилар ҳам Ленин Ватани билан ҳақли равишда фахрланади.

Монголия Халқ Республикаси қишлоқ хўжалик бирлашмалари Олий Кенгашининг Раиси **Лодонгийн Ринчин** минбарга чиқади. У Монголия Халқ Республикаси қишлоқ хўжалик бирлашмалари Олий Кенгаши номидан ва Монголиядаги қишлоқ хўжалик бирлашмаларининг барча аъзолари номидан колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг делегатларини табриклайди.

Колхознинг бу съездда қабул қилинадиган янги Намунавий Уставди, — деди у, — Монголия Халқ Республикасидаги қишлоқ хўжалик бирлашмаларининг ўз тараққиётида тўғри йўлларни қидириб топишларига ҳам ёрдам берадиган муҳим ҳужжатдир. Монголияда қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш тугалланган куннинг ўн йиллиги бир ойдан кейин тантанали вазиятда нишонланади. Монголия қишлоқлари социалистик негизда қайта қурила бошланган дастлабки йилларданоқ тортиб кооператив қурилишининг ҳамма босқичларида Совет Иттифоқининг тажрибасидан ва аввало, улуғ назарий мерос — Ленин кооператив планидан фойдаланилди.

Ҳозирги вақтда Монголиядаги қишлоқ хўжалик бирлашмалари йирик социалистик корхоналардан иборат. Улар мамлакатимизнинг асосий иқтисодий таянчидир, қишлоқ хўжалик маҳсулотларини тайёрловчи ва етказиб берувчи асосий корхоналардир. Қишлоқ хўжалик бирлашмаларининг асосий фондлари кейинги ўн йил ичида уч баравар кўпайди, пул даромадлари 3.5 баравар, меҳнат ҳақи фонди 2.5 баравар, бирлашмалар аъзоларининг ўртача иш ҳақи эса 4 баравар ортди. Биз, деди нотиқ сўзининг охирида, мамлакатимизда социализм қурилишини тугаллаш ва коммунизм қурилишига ўтиш учун шарт-шароит вужудга келтиришга интилмоқдамиз. Бизда бунинг учун объектив имкониятларнинг ҳаммаси мавжуддир. Содиқ ва вафодор дўст — улуғ Совет Иттифоқи кўмаклашиб турибди.

Лодонгийн Ринчин делегатларнинг давомли қарсаклари остида съездга эсдалик совғаси — Сухэ Баторнинг В. И. Ленин билан учрашуви тасвирланган суратни тақдим этади.

Польша Халқ Республикасининг қишлоқ хўжалик министри **Мечислав Ягельский** Халқ Польшасидаги деҳқонлар номидан, давлат хўжаликлари ходимлари, қишлоқ хўжалик кооперативлари аъзолари ва қишлоқ хўжалигининг ҳамма ходимлари номидан колхозчиларнинг Бутуниттифоқ Учинчи съездига қардошларча қизғин салом топширди. Биз, деди у, ягона буюк социалистик оилага мансубмиз. Жаҳонда биринчи социалистик давлат ва унинг қардош армияси уруш ҳамда оккупация йилларида курашган Польшанинг асосий иттифоқчиси бўлди. Неча юз минглаб совет жангчиларининг Польша тупроғида тўкилган қони буни исбот қилади. Қишлоқ хўжалигини тиклаш зарур бўлиб қолган бир пайтда эса, Совет Иттифоқидан олинган уруғлик дон ва қишлоқ хўжалик машиналари ғарбий ва шимолий ўлкаларни тиклаш ва улардаги ерларни ўзлаштиришга ёрдам берди. Халқ ҳокимияти барпо этилганидан кейин ўтган 25 йил мобайнида бизга қардошларча берилаётган ёрдам қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ва бутун экономикамизни уйғун равишда ривожлантиришимиз учун кўмаклашяпти.

Мечислав Ягельский яна қуйидагиларни айтди: колхоз янги Намунавий Уставининг бутун халқ орасида муҳокама қилинганлиги, съезднинг қарорлари ишлаб чиқаришни жадал ривожлантиришнинг янги босқичига ўтаётган Совет Иттифоқи колхозлари ва бутун қишлоқ хўжалигини янада ривожлантиришга катта ҳисса қўшади.

(Давоми учинчи бетда).

Ўртоқ Н. В. ПОДГОРНИЙ нутқи

Қадрли делегат ўртоқлар!

Колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг иши тугай деб қолди. Колхоз ҳаётининг туб масалаларини қараб чиқиш вақтида намоён бўлган юксак ишчанлик ва принципиаллик съезднинг ишига хос хусусиятдир. Съезд делегатлари қишлоқ хўжалигидаги ишларнинг аҳволини батафсил ва чуқур таҳлил этдилар, унинг истиқболини батафсил муҳокама қилдилар. Миришкор деҳқонларимиз ва колхоз ишлаб чиқариши раҳбарларининг зўр муваффақият билан авлоддан-авлодга ўтаётган ғоят бой тажрибаси, уларнинг сиёсий етуклиги, колхозчилар олдидаги, партия, Ватан олдидаги жавобгарликни юксак даражада сезиш туйғулари яна бир марта яққол кўринди.

Ҳозиргина рўй берган воқеа, ҳеч муболағасиз айтиш мумкинки, тарихий воқеадир. Съезд делегатлари колхознинг янги Намунавий Уставини ва бошқа муҳим қарорларни бир овоздан қабул қилдилар. Бу воқеа колхоз тузумининг, бутун социалистик қишлоқ хўжалигимизнинг тараққиётидаги янги босқич бўлиб, уларга жуда катта таъсир кўрсатади. Ҳаммамиз съездимизнинг ишидан мамнун бўла оламиз, деб ўйлайман. **(Қарсаклар).**

Съезднинг якдиллик билан ўтганлиги шонли колхозчи деҳқонларимизнинг ленинча Коммунистик партия теварагига маҳкам жипслашганликларини, уларнинг қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини янада юксалтириш йўлида партия XXIII съезди ва КПСС Марказий Комитетининг Пленумлари белгилаган кенг программани муваффақиятли бажаришга қатъий қарор берганликларини яна бир марта намойиш қилди.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди бутун мамлакатнинг ижтимоий-сиёсий ҳаётида катта воқеа бўлди. Съезд қишлоқ меҳнатчиларинингина эмас, балки Совет Иттифоқидаги барча меҳнаткашларнинг ҳам диққат-эътиборини ўзига жалб этди.

Съездимиз колхоз ва совхозлар, саноат корхоналари ва илмий муассасаларнинг коллективларидан, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларидан, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти жангчиларидан, колхоз ҳаракати ветеранларидан, пионерлар ва мактаб ўқувчиларидан жуда кўп телеграмма ва хат олмоқда. Бу телеграмма ва хатларда съезд делегатларига самимий саломлар йўлланган, уларнинг сиймосида барча колхозчи деҳқонларнинг ўз меҳнатларида янгидан-янги муваффақиятларга эришувларини астойдил тилаб изҳор қилинган истакларни кўрамиз. **(Қарсаклар).**

Бу тамомила тушунарли ва табиий бир ҳолдир. Барча совет кишилари қишлоқ хўжалигини ривожлантиришни ўзларининг жонажон иши деб биладилар!

Делегат ўртоқлар, съездга ўз табрикларини юборган барча коллективлар ва ташкилотларга, барча меҳнаткашларга сизларнинг номингиздан самимий ташаккур билдиришга ва уларга энг яхши истакларимизни изҳор қилишга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

Съездимизнинг ишида чет эллик меҳмонлар — социалистик мамлакатлар ва бошқа бир қанча давлатлар деҳқонларининг вакиллари қатнашдилар. Улар ўз нутқларида деҳқонлар ва барча меҳнаткашлар ўртасидаги дўстликнинг роли ҳақида, Совет мамлакатидаги колхозлар тажрибасининг аҳамияти тўғрисида гапирдилар.

Съездга зўр эътибор берганликлари учун, Совет Иттифоқи колхозчи деҳқонлари шаънига, партиямиз Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети шаънига айтган самимий табрик сўзлари учун қардошларимиз — социалистик мамлакатлар делегациялари, чет эллардан келган барча ҳурматли меҳмонларга ташаккур изҳор қилишга ижозат бергайсиз **(Қарсаклар).**

Делегат ўртоқлар!

Сизлар яқинда уйларингизга қайтиб борасиз. Сизлар ўз колхозларингиз, районларингиз республикаларингизда колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг иши тўғрисида, съезд қабул қилган қарорлар ҳақида, колхознинг янги Намунавий Устави тўғрисида сўзлаб берасиз, албатта.

Партия, совет, қишлоқ хўжалик органлари, касаба союз ва комсомол ташкилотлари ҳам ҳамма жойда янги Намунавий Уставни ва съезднинг барча ҳужжатларини тушунтириш соҳасидаги ишларни кенг кўламда ва мунтазам суратда қизитиб юборишларини кутамиз.

Колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг қарорлари коммунизм қураётган колхозчи деҳқонлар ўртасида, қишлоқ хўжалигининг барча меҳнатчилари ўртасида сиёсий активлик ва меҳнат ғайратини шубҳасиз, янада кучайтириб юборади. Ана шу сиёсий активлик ва меҳнат ғайрати партия ва давлат томонидан қишлоқ хўжалиги ходимлари олдига қўйилган масъулиятли вазифаларни муваффақиятли бажариш учун социалистик тузумнинг афзалликларидан, экономикамизнинг жуда катта резервларидан янада тўлароқ фойдаланишга сафарбар этилади. **(Қарсаклар).**

Съезднинг иши ва қарорлари ишчилар синфи билан совет деҳқонлари ўртасидаги бузилмас иттифоқни, уларнинг Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети теварагидаги монолит жипслигини янада кўпроқ мустаҳкамлашга ёрдам беради. **(Давомли қарсаклар).**

Тўла ишонч билан айтиш мумкинки, меҳнатсевар, фидокор, ватанпарвар колхозчи деҳқонлар Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига социалистик мусобақа байроғини тағин ҳам баланд кўтарадилар ва бутун совет халқи билан биргаликда ана шу улуғ санани янги меҳнат зафарлари билан нишонлайдилар. **(Қарсаклар).**

Азиз ўртоқлар, ҳаммангизнинг самарали ишлашингизни ва бахтли-саодатли бўлишингизни тилаймиз! **(Давомли қарсаклар).**

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездини ёпиқ деб эълон қилишга ижозат бергайсиз.

Ҳамма ўрнидан туради. Делегатлар ва меҳмонлар «Интернационал»ни айтадилар.

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ III СЪЕЗДИДА

ЛЕНИН КЎРСАТГАН ЙЎЛДАН

(Боши иккинчи бетда).

Польша Халқ Республикасининг қишлоқ хўжалик министри делегатларнинг давомли қарсаклари остида Совет Иттифоқи колхозчи-деҳқонлари шарафига, поляк ва совет халқларининг буюк бузилмас дўстлиги шарафига табрик сўзларини айтади.

Румыния Миллий ишлаб чиқариш қишлоқ хўжалик кооперативлари союзининг раиси **Василе Вилку** Румыния Социалистик Республикасидаги қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш кооперативлари миллий союзи номидан, қишлоқ ва ўрмон хўжалиги министрлиги номидан, республиканинг барча деҳқонлари номидан колхозчилар Бутуниттифоқ учинчи съездининг ишига муваффақиятлар тилади. Мамлакатимизнинг кооперативлаштирилган деҳқонлари, бутун румин халқи, деди у, Совет Иттифоқи халқларининг экономикани, фан, маданиятни ривожлантиришда ва меҳнаткашларнинг турмуш даражасини юксалтиришда эришган муваффақиятларидан астойдил хурсанд бўлмоқдалар. Совет мамлакатининг қишлоқ хўжалиги қудратли моддий негизга эга бўлиб, тобора мўл ҳосил олмоқда.

Румыния Коммунистик партияси ва Румыния Социалистик Республикасининг ҳукумати тамомила социалистик принциплар асосида уюштирилган қишлоқ хўжалигини ривожлантириш тўғрисида доим ғамхўрлик қилмоқдалар. Кейинги йилларда моддий техника базасини кенгайтириш ва такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни илмий асосда ташкил этиш, раҳбарликни яхшилаш ва қишлоқ хўжалигини планлаштириш соҳасида муҳим тадбирлар амалга оширилди. 1966 йилда кооператив союзларнинг ташкил этилганлиги қишлоқ хўжалигига раҳбарликни яхшилаш ва такомиллаштириш учун кўрилган тадбирлар системасида муҳим роль ўйнади. Кооператив союзлари социалистик бирлик фронтида деҳқонлар номидан иш кўрмоқда. Румыниянинг кооперативлаштирилган деҳқонлари ишчилар синфи билан иттифоқ бўлиб, мамлакатнинг бутун сиёсий ва ижтимоий ҳаётида актив қатнашмоқда.

Василе Вилку давомли қарсаклар остида румин халқи билан Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги дўстлик шарафига табрик сўзлари айтади.

Қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат федерал комитетининг раиси **Коломан Бодя** Чехословакия Социалистик Республикаси делегацияси номидан ва қардош мамлакат социалистик қишлоқ хўжалигининг барча ходимлари номидан делегатларга самимий салом топширди.

Биз Чехословакияда, деди у, съездингизга қандай тайёргарлик кўрилганини, хусусан, колхоз янги Намунавий Уставининг лойиҳаси тўғрисидаги мунозарани зўр эътибор билан кузатиб турдик. Колхоз ҳаётининг ана шу асосий қонуни шубҳасиз, янги истиқболлар очиб беради, ишлаб чиқаришни жадал ривожлантириш учун, қишлоқдаги ҳаётни янада яхшилаш учун шарт-шароит вужудга келтиради.

Нотиқ Совет мамлакатининг колхозчилари Ленин кооператив планини КПСС раҳбарлигида амалга ошириш соҳасида жуда катта муваффақиятларга эришганликларини таъкидлади. Сизларга хурсандчилик билан шуни айта оламанки, деди Коломан Бодя, Лениннинг кооператив плани Чехословакияда ҳам Чехословакия Коммунистик партияси раҳбарлигида тўла татбиқ этилди.

Ҳозирги вақтда бизнинг мамлакатимизда йирик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш корхоналари асосий роль ўйнамоқда.

Социалистик давлатлар билан, хусусан Совет Иттифоқи билан ҳар томонлама ва мустаҳкам ҳамкорлик бўлмаганида, мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини ривожлантиришда эришилган натижаларни қўлга киритиб бўлмас эди. Масалан, ҳозирги вақтда Чехословакияда асосий қишлоқ хўжалик экинларининг 25 хил юқори ҳосилли навлари етиштирилмоқда. Ана шу экинларнинг уруғлари асосан СССРда тайёрланган. 1969 йилда бутун майдоннинг 62,7 процентига, Словакия Социалистик Республикасида эса бутун майдоннинг 90 процентига Совет мамлакатидан олинган кузги буғдой уруғи экилди. Бизнинг мамлакатимизда «Мироновская-808» ва «Безостая-1» буғдойининг совет навлари экилганлиги натижасида буғдойдан ғоят мўл ҳосил — гектар бошига 32 центнердан ҳосил етиштирилди.

Ҳурматли дўстлар, қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат саноати соҳасидаги чехословак—совет самарали ҳамкорлигининг айрим тармоқлари тўғрисида кўп гапириш мумкин.

Нотиқ айтдики, Чехословакия Социалистик Республикасининг меҳнаткашлари Совет Иттифоқи билан дўстликни ва Совет Иттифоқи бизга ҳамиша бериб келаётган ёрдамни чексиз қадрлайдилар. Сўнгра нотиқ бундай дейди: Чехословакия Социалистик Республикасининг меҳнаткашлари Чехословакия ва Совет Иттифоқи халқлари ўртасидаги самимий дўстликни, ҳар томонлама ҳамкорликни бундан буён ҳам кучайтириб, кенгайтираверадилар.

Меҳмон ўз нутқини чехословак—совет мустаҳкам дўстлиги шарафига табрик сўзлари билан тамомлади, шонли Совет Иттифоқи ленинча Коммунистик партияси раҳбарлик қилаётган қудратли колхоз тузумининг тобора мустаҳкамланиши ва ривожланишини истаганлигини айтди.

Коломан Бодя гулдурос қарсаклар остида съездга ваза тақдим этди ва Чехословакия кооператорлари номидан табрикнома топширди.

Югославия Социалистик Федератив Республикаси халқ хўжалиги бўйича иттифоқ секретарининг ўринбосари **Л. Петкович** съезд делегатларини табриклади.

Биз Югославияда, деди у, мамлакатингиз қишлоқ хўжалигининг тараққиётини кузатиб турибмиз. Қишлоқ хўжалигининг турли соҳаларида эришган натижаларингизнинг кўпи бизга маълум: Фан ютуқларини қунт билан жорий қилиш, механизация воситаларидан, замонавий агротехника ва зоотехника тадбирларидан кенг фойдаланиш туфайли ажойиб натижаларга эришдингиз.

Сўнгра Л. Петкович Югославия қишлоқ хўжалигининг тараққиёти тўғрисида сўзлаб берди. Аввало, интенсивлаштириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, социалистик қишлоқ хўжалик ташкилотларини тегишли саноат ва савдо-сотиқ корхоналари билан бирлаштириш — қишлоқ хўжалигини социалистик негизда қайта қуриш соҳасидаги фаолиятимизнинг асосий йўли бўлди, — деди у.

Кейинги ўн йил ичида, деди нотиқ, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ялпи ҳажми 60 процент кўпайди. Бизнинг агрокомбинатларимиз, қишлоқдаги хўжаликларимиз ва кооперативларимиз ўтган йили буғдойнинг 65 процентини, чўчқаларнинг 51 процентини, сутнинг 53 процентини ялпи харид қилишда қатнашдилар.

Нотиқ сўзининг охирида мамлакатларимизнинг қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ҳамкорлиги СССР билан Югославия ўртасидаги дўстона муносабатларга асосланган принципларига мувофиқ ривожланиб боради, деб ишонч билдирди. Л. Петкович давомли қарсаклар остида съезд президиумига эсдалик совғасини топширди.

Танаффусдан кейин съезд мажлиси Молдавия ССРдаги «Молдова» колхози тамаки тайёрловчи бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **И. М. Булат** раислигида давом этди.

Татаристон АССРдаги Тўқай номли колхоз комбайнчиси, касаба союз комитетининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати **И. И. Ахмадуллинга** сўз берилади.

Татаристон қишлоқларининг фақир ҳаётини кўрган кишилар ҳозир ҳам бор, деди нотиқ. Қашшоқлик ва жаҳолат қишлоқ аҳолисидан кўпчилигининг қисмати эди. Деҳқон ихтиёридаги бир парча ер унинг оиласини боқолмас эди, қашшоқ ҳаётга дучор қилар эди. Улуғ Октябрь ва Ленин кооператив планининг амалга оширилиши деҳқонларнинг аҳволини тамомила ўзгартириб юборди, уларни жабр-зулм ва ҳақоратдан халос қилди.

Колхоз тузуми ўзининг буюк куч ва ҳаётийлигини исбот қилди. КПСС Марказий Комитетининг 1965 йил март Пленумидан кейинги йиллар, биз, колхозчилар учун ажойиб йиллар бўлди. Партиянинг ғамхўрлиги туфайли, деҳқонларнинг меҳнати туфайли қишлоқларда катта муваффақиятларга эришилди. Бизнинг хўжалигимиз мисолида ҳам шу нарса яққол кўриниб турибди. Биз бир неча йилдан буён гектар бошига 20 центнердан ортиқ дон ҳосили олмоқдамиз. Чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ҳам кўп даражада ортди.

Сўнгра И. И. Ахмадуллин райондаги йирик касаба союз ташкилотларидан бири бўлган ўз қишлоғидаги касаба союз ташкилотининг иши тўғрисида гапирди. Лениннинг касаба союзлари — коммунизм мактаби, деган сўзлари ҳаммага маълум, деб таъкидлади у. Биз қишлоқдаги ҳар бир меҳнатчининг касаба союз ишларида актив қатнашуви, деҳқонларни ватанпарварлик ва коллективчилик руҳида тарбияловчи мактаб эканлигини ўз тажрибамизда кўриб билдик. Биз касаба союз аъзоларини сиёсий жиҳатдан тарбиялаш билан бирга иқтисодий таълимга, социалистик мусобақа масалаларига ҳам катта эътибор бермоқдамиз.

Ҳозирги съезд, деди нотиқ, ғоят муҳим съезддир. Бу съезд Ленин юбилейи арафасида ўтказилмоқда. Татаристоннинг барча деҳқонлари ўз меҳнати самараларини ана шу шонли санага бағишламоқдалар. Ильич номи бизга ғоят қадрли ва азиз ном эканлиги тўғрисида гапириб ўтишнинг ҳожати йўқ. Ильичнинг революцион йўли Қозонда бошланган эди. В. И. Лениннинг туғилган куннинг 100 йиллиги биз учун икки жиҳатдан катта аҳамиятга эга: В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги республикамиз барпо этилган кун билан бир вақтга тўғри келади, деб айтиш мумкин. Владимир Ильич республикамизни тузиш тўғрисидаги декретни имзолаган эди. Биз шонли юбилейни муносиб кутиб олиш учун бутун куч-ғайратимизни сарф қиламиз.

СССР қишлоқ хўжалиги министри **В. В. Мацкевичга** сўз берилади. Партиямиз Марказий Комитетининг 1965 йил март ойида бўлиб ўтган Пленуми, деди у, қишлоқ хўжалигидаги аҳволни чуқур таҳлил этиш асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини узлуксиз юксалтириш юзасидан илмий жиҳатдан асосланган конкрет программани ишлаб чиқди. Партиянинг XXIII съезди март Пленуми ишлаб чиққан тадбирларни маъқуллади. Бу тадбирлар съезднинг қарорларида ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги Пленумлари қарорларида янада ривожлантирилди. Бу қарорлар социалистик қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг янги босқичига — ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш босқичига асос қўйди.

В. И. Ленин интенсивлаштиришнинг моҳиятини, деб сўзини давом эттирди нотиқ, жуда яхши таърифлаб берганлиги ҳаммага маълум. В. И. Ленин ўғит учун бўладиган харажатлар ва асбоб-ускуна ҳамда машиналарнинг қиймати тўғрисидаги маълумотлар деҳқончиликни интенсивлаштириш даражасини статистика жиҳатидан жуда аниқ ифода этади, деб ёзади. Партия Марказий Комитети Ленин таълимотини ҳозирги шароитда ривожлантириб, интенсивлаштиришнинг учинчи энг муҳим омилини белгилади. Бу омил — ерларни мелиорациялаштиришдан иборат. КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми табиатнинг стихияли кучларига қарши курашмоқ ва деҳқончиликни мустаҳкам асосда уюштириш учун ерларни мелиорациялаштиришнинг кенг программасини тасдиқлади. Ҳозирги вақтда ҳамма жойда бу ишлар қизитиб юборилди. Колхозларнинг ўзлари ҳам ўз маблағлари ҳисобига гарантияланган ҳосил участкаларини вужудга келтирмоқдалар. Мамлакатимизда уч йил ичида суғориладиган бир миллион гектардан ортиқ ер ва захи қочирилган 2 миллион 300 минг гектардан ортиқ ер ишга солинди. Бу ерларда олинаётган ҳосил аввалдагига нисбатан 1,5-2 баравар ортиқ.

Деҳқончиликка сарфланаётган маблағнинг ортиб бораётганлиги, ирригация ва ер захини қочириш системаларининг қурилаётганлиги, сув билан таъминлашнинг тартибга солинаётганлиги, кўпроқ ўғит солинаётганлиги туфайли қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқаришнинг энг муҳим, асосий воситаси бўлган ернинг қадр-қиммати ортиб бормоқда. Шу сабабли, деб таъкидлади нотиқ, партия биздан ерни эъзозлаб, ундан унумли фойдаланишни талаб этмоқда.

Партия Марказий Комитетининг Октябрь Пленуми интенсивлаштиришнинг тўртинчи омилини белгилаб берди. Бу омил — қишлоқ хўжалик экинларининг янги мўл ҳосилли навларини ва гибридларини, чорва молларнинг зотли наслини вужудга келтириш ҳамда жорий қилишда фаннинг ролини оширишдан иборат. Ана шу янги навлар ва гибридлар ҳамда зотли чорва моллари механизациялаш, химиялаштириш ва мелиорация вужудга келтираётган янги шароитларда юксак маҳсулдорликка эришишга мос бўлиши керак.

Фан ва илғор практика бир хилдаги маҳсулотни кўплаб ишлаб чиқариш учун ихтисослаштирилган йирик корхоналарнинг вужудга келтирилиши ишлаб чиқаришнинг кенг кўламда интенсивлаштириш, шунингдек юксак меҳнат унумдорлигига эришиш имконини берадиган энг янги технологияни жорий қилиш учун йўл очиб беради. Ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалигида ихтисослаштириш жараёни тобора кенг тус олмоқда. Колхозлар хилма-хил ишлаб чиқариш фермаларини вужудга келтирмоқдалар, баъзи фермаларда кўп сут берадиган сигирларни боқмоқдалар, айрим фермаларда эса ёш молларни парвариш қилмоқдалар ёки сўқимга боқмоқдалар. Чорва молларини сўқимга боқиш, тухум етиштириш, маҳсулотни қайта ишлаб бериш, қурилиш бўйича колхозлараро ихтисослаштирилган корхоналар вужудга келтирилмоқда. Мамлакатимизда ишлаб чиқаришни саноат асосида ихтисослаштириш ва марказлаштириш соҳасида анча тажриба тўпланди. Кўп областларда йилига 10-20 минг бош қорамолни сўқимга боқиш, 20-50 минг бош чўчқаларни бўрдоқига боқиш бўйича йирик колхозлар ва колхозлараро хўжаликлар, теплица комбинатлари ва саноатга маҳсулот етиштириб берадиган боғлар вужудга келтирилди.

Сўнгра СССР қишлоқ хўжалик министри маҳсулотни қайта ишлаш ва сақлаш проблемаларига тўхталиб ўтди.

Қишлоқларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сақлаш ва қайта ишлаш корхоналарининг қурилиши хўжаликлар ва давлатнинг ишлаб чиқариш ҳамда уй-жой қурилишини кенгайтиришга, қишлоқ билан шаҳар аҳолисининг турмуш шароитини яқинлаштиришга кўпроқ маблағ сарф қилишларини талаб этади.

Шу билан бирга, деб уқдириб ўтди В. В. Мацкевич, ихтисослаштирилмаган хўжаликда маҳсулот ишлаб чиқаришни шошма-шошарлик билан тайёрлашга хўжаликда йўл қўймаслик лозим. Областда ёки республикада, иқтисодий районда ишни шундай уюштириш кераки, ихтисослаштирилган хўжаликларда маҳсулотнинг умумий ўсиши эҳтимол тутилган қисқартишлардан ўзиб кетсин.

В. В. Мацкевич нутқининг охирида съезд делегатларига айтдики, СССР Қишлоқ хўжалик министрлиги, В. И. Ленин номидаги Бутуниттифоқ Қишлоқ хўжалик фанлари академияси съездда колхоз ишлаб чиқаришининг эҳтиёжларини яхшироқ таъминлаш, қишлоқ хўжалик органларининг фаолиятини такомиллаштириш, илмий муассасаларнинг ишини яхши йўлга қўйиш ва кучайтириш юзасидан киритилган қимматли таклифларни зўр эътибор билан ўрганиб чиқадилар.

Белгород областидаги Жданов номли колхоз раиси **А. Л. Котов** минбарга чиқади. Биз, дейди у, кўпгина илғор хўжаликларнинг тажрибасини пухта ўрганиб, олимлар, мутахассислар, колхозчилар билан маслаҳатлашиб, шундай қатъий хулосага келдик: ҳозирги шароитда қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини кенг кўламда ихтисослаштириш ва саноат негизида марказлаштириш — бу ишлаб чиқаришни ташкил этишнинг энг прогрессив формасидир. Белгород районимизнинг тажрибаси бу соҳада муайян ишлар қилинганлигини исбот этади. Масалан, Фрунзе номли колхознинг асосий тармоғи — чўчқачиликдир. Бу гапдан хўжаликда чорвачиликнинг бошқа ҳамма тармоқларини тугатиш керак экан, деган маъно келиб чиқмайди, албатта. Бу ерда талайгина миқдорда сут тайёрланмоқда. Паррандачилик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжни хўжаликдаги паррандачилик фермалари таъминламоқда. Аммо товар чўчқа гўшти етиштириш — хўжаликнинг асосий вазифасидир. Бу йил хўжаликда 22 минг центнердан ортиқ чўчқа гўшти тайёрланиб, давлатга сотилади. Бу — райондаги барча колхозлар ихтисослаштиришга қадар берган чўчқа гўштидан 2,7 баравар ортиқдир. «Красний Октябрь» колхози тухум етиштириш билан шуғулланмоқда. «Страна Советов» колхози жун ва қўй гўшти етиштириш соҳасида ихтисослаштирилган. Райондаги олти колхоз товар ғалла, техника экинлари ва сут етиштириш учун ихтисослаштирилган ва ҳоказо.

Мен раис бўлиб ишлаётган Жданов номли колхоз, деб сўзини давом эттирди нотиқ, қанд заводи яқинида жойлашган. Бу колхоз қорамолларни сўқимга боқиш учун ихтисослаштирилмоқда. Хўжаликнинг саккиз минг гектар қишлоқ хўжалик майдони, шу жумладан 7 минг гектар ҳайдаб экин экиладиган ери бор. Колхознинг ишлаб чиқариш қуввати ҳар йили 20 минг бош қорамолни лавлаги чиқитлари билан боқиб семиртириш имконини беради. Биз бу йил бўрдоқига боқиш ҳисобига салкам 2,5 минг тонна гўшт оламиз ва давлатга 5,6 минг тонна мол гўшти сотамиз. Қорамолнинг 90 процентини семиртириб топширамиз. Чорва молларини бўрдоқига боқиш ишларининг ҳаммаси механизациялаштирилган. Бу тадбир меҳнат унумдорлигини бир неча баравар ошириш, бўрдоқига боқиш ҳисобига ҳар центнер гўшт тайёрлаш учун бўладиган сарфларни камайтириш имконини берди. Бўрдоқига боқиш ҳисобига ҳар центнер гўшт таннархи қарийб икки баравар камайди.

Нотиқ айтдики, мамлакатимиздаги кўпгина илмий-тадқиқот институтлари, аввало, Бутуниттифоқ чорвачилик институти, шунингдек, К. А. Тимирязов номидаги қишлоқ хўжалик академияси фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилишда колхозларга ёрдам бермоқдалар.

Ўртоқ Котов яна қуйидагиларни айтади:

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг 1968 йил октябрь Пленумида қилган докладида ихтисослаштириш — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг самарадорлигини оширишнинг, шубҳасиз, тўғри йўлидир ва ихтисослаштиришни жадал жорий қилиш керак, деган эди. Биз бу ишда ана шу кўрсатмаларга амал қилмоқдамиз, айни вақтда биз ўртоқ Л. И. Брежневнинг ихтисослаштиришни жорий қилишда ҳаддидан ошиб кетиш ҳолларига йўл қўймаслик керак, деб огоҳлантирганлиги жуда ўринлидир, деб ҳисоблаймиз. Ихтисослаштирилган ишлаб чиқариш энг самарали бўлишига шак-шубҳа йўқ. Шу сабабли ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришни ташкил этиш пайти келган. Аммо бу енгил кўчадиган иш эмас. Шу сабабли бу ишга ҳар томонлама тайёргарлик кўриш керак.

Шу муносабат билан нотиқ олимлар, конструкторлар, саноат ходимлари энг янги қишлоқ хўжалик техникаси конструкциясини тузиш ва уларни ишлаб чиқариш соҳасида янада зўр ғайрат билан иш олиб борсинлар, машиналар ва ускуналарни технологик линиялар бўйича комплекс қилиб тайёрласинлар, деган истагини билдиради. У микробиологик ва омухта ем саноатини жадал ривожлантириш зарурлигига ҳам эътиборни жалб этади.

Ульяновск областидаги «Россия» колхозининг раиси **П. И. Каширин** улуғ Ленин туғилиб ўсган Ульяновск область қишлоқ хўжалиги меҳнаткашлари номидан съезд делегатларини табриклади.

В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги, деди нотиқ, биз ульяновскликларга айниқса жуда азиздир. Владимир Ильич бизнинг юртимизда туғилиб ўсди ва таълим олди. Шу сабабли биз шонли юбилейни муносиб кутиб олиш учун бутун куч-ғайратимизни сарфламоқдамиз. Областда ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 19 центнер, илғор хўжаликлар ва илғор бригадаларда эса қарийб 30-46 центнердан дон ҳосили олдик. Чорвадорлар ҳам зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

Қишлоқда деди П. И. Каширин, буюк иқтисодий ва социал ўзгаришлар рўй бермоқда. Буни колхозимиз мисолида ҳам кўриш мумкин. Деҳқонлар ўтмишда қақраб ётган ерларда оч яшар эдилар, деҳқон хонадонларининг учдан бир қисми ўз ғалласи билан йилнинг уч ойи мобайнидагина таъминланар эди. Эркаклар бола-чақани боқиш учун туғилиб ўсган қишлоқларидан чиқиб кетар ва бурлак артелларига ёлланиб ишга кирар эдилар.

Улуғ Октябрь, Лениннинг кооператив плани деҳқонларнинг ҳаётини тубдан ўзгартириб юборди. Ҳозирги вақтда колхозда меҳнатга кўп ҳақ тўланмоқда, моддий манфаатдорлик ҳам юксак даражага кўтарилди. Механизаторларнинг иш ҳақи ҳосил етиштириш юзасидан эришилган натижаларга боғлиқдир. Социализмнинг яхши меҳнат учун кўпроқ иш ҳақи бериш принципи колхозимизда тўла равишда амалга оширилмоқда. Колхознинг ҳамма аъзоларига ҳақ тўлаш шарти билан отпуска, санаторий ва дам олиш уйларига бепул йўлланмалар берилмоқда.

Нотиқ сўзини давом эттириб бундай деди: колхоз қишлоқ меҳнатчилари тўғрисида ғамхўрлик қилиб, маданий-маиший қурилиш ишларини кенг кўламда олиб бормоқда, кейинги йилларда юздан ортиқ янги квартира, маданият уйи, бригада клублари, медицина пунктлари, дам олиш уйи, пионерлар лагери, ўрта мактаб ва бошқа кўпгина иншоотлар қурилди.

П. И. Каширин сўзининг охирида ишонтириб айтдики, Ульяновск области қишлоқ хўжалиги меҳнатчилари юбилей муносабати билан олинган социалистик мажбуриятларини бажариш учун куч-ғайратларини аямайдилар ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб оладилар.

Бирлашган Араб Республикаси Қишлоқ хўжалик министрлиги инспекцияси департаментининг бош директори **Носир Ал-Ҳусайн** съезд қатнашчиларини табриклаб, Бирлашган Араб Республикаси делегацияси аъзолари номидан, Миср фермерлари ва деҳқонлари номидан, қишлоқ хўжалигида ишлаётган барча кишилар номидан энг яхши истакларни изҳор этади.

Сизларнинг социализм қуриш ва социал адолатни таъминлаш соҳасида дунёда биринчи бўлиб тўплаган тажрибангиз, дейди у, жамиятнинг кенг оммаси учун қулай шароит ва зарур турмуш даражасини вужудга келтираётган мамлакатларга яхши ўрнакдир ва бундан буён ҳам яхши ўрнак бўлиб қолаверади.

Съезднинг қарорлари бутун совет халқининг манфаатларини кўзлаб тараққиёт йўлида янгидан янги муваффақиятларга эришмоқ учун янги имкониятлар очиб беради.

Шу фурсатдан фойдаланиб, дейди нотиқ, совет халқига бўлган самимий ва бузилмас дўстлик туйғуларимизни яна изҳор қилишга ижозат бергайсиз. Биз Бирлашган Араб Республикаси халқига берилаётган беғараз ёрдам учун ҳамиша миннатдормиз.

Гвинея Республикаси экономика ва қишлоқ хўжалиги давлат секретариати кабинетининг директори **Сек Терно Умар** нутқ сўзлайди.

Гвинея Республикасининг делегацияси, дейди у, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съездида қатнашиш имкониятига эга бўлганлигидан жуда хурсанддир ва ана шу ажойиб съезднинг ҳамма қатнашчиларига энг самимий ва энг қизғин истакларини изҳор қилади. Ҳар иккала мамлакатимиз ўртасидаги дўстликни ҳамда самарали ҳамкорликни мустаҳкамлашга интилаётган бизнинг ҳукуматимиз съездга ўз мамлакати вакилларини юбориш тўғрисидаги таклифномани зўр мамнуният билан қабул қилди. Бу съезднинг қарорлари сизнинг мамлакатингиз учунгина эмас, балки, адолатга, тинчликка интилаётган ва социализм ғалабаси учун тинмай курашаётган барча халқлар учун ҳам шубҳасиз, жуда катта аҳамиятга эга бўлади.

Нотиқ айтадики, демократик партия раҳбарлигида миллий мустақилликка эришган Гвинея халқи тараққиётнинг янги нокапиталистик йўлига ўтди. Бунинг натижасида барча ишлаб чиқариш воситалари национализация қилинди ва ер меҳнаткашлар оммасига берилди.

У сўзини давом эттириб қуйидагиларни айтди: кейинги ўттиз йил ичида эришган натижаларингиз, тажрибангиз, баъзан муваффақиятсизликка учраганлигингиз фойдали зарур хулосалар чиқариб олишга, турли фикрлар юритишга ёрдам беради. Буларнинг ҳаммаси тажрибамизни ғоят кўпайтиришга, бинобарин, биз рўёбга чиқариш учун хизмат қилаётган жуда катта ишни муваффақиятли бажаришга ёрдам беришига аминмиз.

Сурия Араб Республикаси қишлоқ хўжалиги ва ер ислоҳоти министри **Муҳаммад Саид Толибга** сўз берилади. У айтадики, биз Сурия деҳқонларининг самимий саломлари ва муҳаббат туйғуларини ўзимиз билан бирга олиб келдик, уларнинг қишлоқда социализм қуриш соҳасида ва колхоз асосида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш соҳасида эришган муваффақиятларингиздан ғоят хурсанд эканликларини билдирамиз.

Улуғ Октябрь революциясидан кейин Лениннинг кооператив плани қишлоқда социализмни амалга оширишга асос қўйди. Севикли доҳий, социалистик давлатнинг асосчиси, қишлоқни социалистик негизда кооперативлаштириш биринчи плани асосчисининг юз йиллиги арафасида турибмиз. Биз бугун ана шу инсоннинг даҳосини фахр билан эсга оламиз, совет халқининг зўр қаҳрамонлик кўрсатиб, ҳар қандай қийинчиликларни енгиб, бу планни бажарганлигига қойилмиз.

Муҳаммад Саид Толиб сўзини давом эттириб деди: Араб социалистик уйғониш партияси, съездда қатнашаётган делегацияси аъзолари зўр хурсандчилик билан қуйидагиларни такрорлайди: Араб социалистик уйғониш партияси, Сурия халқининг жамоат ташкилотлари бу юбилейни кенг кўламда нишонлайдилар. В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги жаҳондаги барча революционерларга яқин ва азиз санадир.

Нотиқ қуйидагиларни таъкидлаб ўтади: совет деҳқонлари босиб ўтган йўл жаҳондаги миллионларча деҳқонларнинг эътиборини ўзига жалб этмоқда. Улар бу йўлни қолоқликни тугатишнинг бирдан-бир тўғри йўли, озодлик ва тинчлик асосида келажакни барпо этиш йўли деб ҳисоблайдилар.

Судан деҳқонлари иттифоқининг раҳбари **Абдул Ал-Дирдири** бундай деди: Биз, Судан Демократик Республикаси делегациясининг аъзолари шу фурсатдан фойдаланиб, съездингизни табриклаймиз ва лутфан қилган дўстона таклифингиз учун чин кўнгилдан ташаккур изҳор этамиз.

Биз колхоз системасининг янгиликлари билан танишмоқ учун бу ерга келдик. Колхозчилар эришган юксак кўрсаткичлар ҳақидаги гапларни зўр иштиёқ билан тингладик.

Сизнинг қирқ йил мобайнида коллективлаштириш ва ресурслардан фойдаланиш соҳасида тўплаган тажрибангиз яхши натижалар олиб келди. Бу тажриба инсон ўз меҳнатининг эгаси бўлган тақдирда мўъжизалар ярата олишини кўрсатади.

Биз ўз мамлакатимизда социалистик тараққиёт йўлидан бормоқдамиз. Аммо ҳали олдимизда узоқ йўл турибди. Сизнинг тажрибангиз ва социалистик мерос ишимизни жадаллаштириш, белгилаган мақсадга тезроқ эришиш учун ёрдам беради.

Нотиқ Исроил агрессиясига қарши курашаётган араб халқини қўллаб-қувватлаётганликлари учун, шунингдек ҳар томонлама ёрдам бераётганликлари учун совет халқига ва совет ҳукуматига ташаккур билдирди.

Ироқ Республикаси ер ислоҳоти министрининг ўринбосари **Афиф Ал-Раун** съездга таклиф этганликлари учун қизғин ташаккур билдириб, қуйидагиларни айтди: Ироқ делегацияси совет мамлакати колхозчиларининг тажрибасини қўллаш учун бу ерга келди.

Бутун Ироқ халқи, хусусан қардошларимиз бўлган деҳқонлар, — деб сўзини давом эттирди нотиқ, феодалларнинг манфаатлари учун ерни ўз қони ва пешона тери билан суғориб, зўравонлик, эксплуатация ва бебошликнинг машаққатларини бошидан кечирди. Революция эксплуатация ва асоратга тамомила чек қўйди. Ҳозирги вақтда биз коллектив хўжаликларни вужудга келтирмоқдамиз, аммо бу хўжаликлар ҳали тараққиётнинг қуйи босқичида турибди. Тажрибамиз камлигини эътиборга олиб, бизга ёрдам берарсиз, деб умид қиламиз.

Афиф Ал-Раун айтдики, Улуғ Ленин ғоялари кишиларни бир-бирига яқинлаштирди, уларни фикрлашиб олишлари, бир-бирининг тажрибасини қўлланишлари учун имконият яратиб берди. Ироқ, деб таъкидлади меҳмон, сиз босиб ўтган йўлдан бормоқда, бизда қийинчиликлар ҳамда ўпирилишлар бор экан, бунинг учун империализмнинг кирдикорлари айбдор.

Нотиқ яна бундай деди: Исроилнинг араб мамлакатларига хиёнаткорона ҳужум қилганлигини ҳаммамиз биламиз. Ҳозирги вақтда арабларнинг бутун орзу-тилаги агрессия оқибатларини тугатишга қаратилган.

Франция деҳқон хўжаликларини ҳимоя қилиш ҳаракати ташкилотининг бош секретари **Раймон Мино** сўзга чиқади. Сизнинг қишлоқ хўжалиги ва саноат соҳасида эришган ютуқларингиз, ишлаб чиқаришнинг ҳамма соҳаларида қўлга киритган ва кишини қувонтирадиган муваффақиятларингиз, дейди у, бизга маълум. Сизнинг улуғ ва гўзал мамлакатингизда бўлиб, раҳбарларингизнинг ва делегат бўлиб келган колхозчиларнинг нутқларини эшитишимиздан хурсандмиз. Биз ўтган уруш даврида қурбон бериб, қон тўкиб инсониятни, шу жумладан французларни қутқазиб қолган совет халқи билан танишаётганлигимиздан ҳам хурсандмиз. Биз буни ҳеч қачон эсдан чиқармаймиз. Совет Иттифоқи бутун дунёдаги барча тинчликсевар, демократик ва революцион кучларнинг таянчи эканлигини ҳам эсдан чиқармаймиз.

Раймон Мино айтадики, Францияда ишлаб чиқаришнинг бошқа соҳаларида бўлгани каби қишлоқ хўжалигида ҳам даромад нотўғри тақсимланмоқда. Ҳукумат майда деҳқон хўжаликларини тугатиш ва қишлоқ хўжалигини марказлаштириш учун қулай шарт-шароит вужудга келтириш мақсадида ёрдамга тобора муҳтож бўлаётган деҳқонларга кўмак бермаётир ва қишлоқдаги йирик капиталистларни қўллаб-қувватламоқда. Ҳукуматимиз кейинги вақтларда қабул қилган планга мувофиқ, ҳар олти хўжаликдан бештаси ўз ихтисосини ўзгартиришга мажбур бўлди. Бундай шароитда ҳар йили 50 минг хўжалик йўқ бўлиб кетмоқда; бу хўжаликлар кўп ҳолларда анча бадавлат деҳқонлар қўлига тушмоқда.

Ҳозирги вақтда биз ҳукумат томонидан кўрилаётган тадбирларга қарши умумий курашда ҳар қандай маслакдаги майда ва ўртаҳол деҳқонларни бирлаштирмоқдамиз. Бу кураш турли намойишларни ўтказишда ўз ифодасини топмоқда. Ана шу намойишлар кўча қатновини ҳам тўхтатиб қўймоқда.

Ҳукумат репрессия сиёсатини бунга қарама-қарши қўймоқда: актив арбобларни, курашчиларни турмаларга қамамоқда. Аммо ҳукумат деҳқонларнинг бирдамлигига дуч келмоқда. Кейинги кунларда рўй берган воқеалар бунга мисол бўла олади.

Раймон Мино сўзининг охирида бундай деди: аммо марксизм-ленинизм назариясининг адолатли назария эканлиги, француз меҳнаткашларининг социалистик мамлакатлар билан ва бутун дунё меҳнаткашлари билан бирдамлиги туфайли Франция демократия ва социализм йўлига ўтадиган пайт келади.

Финляндия майда деҳқонлар союзининг раиси **Арви Салорант** съездда ҳозир бўлиш имконияти берилганлиги учун ташаккур изҳор қилади. Биз, дейди у, бу ерда қабул қилинадиган қарорлар советлар мамлакати халқларининг янада катта муваффақиятларга эришишлари учун ёрдам беражагига аминмиз.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасидаги ҳамкорлик кўп йиллардан буён ривожланмоқда ва бу ҳамкорликни традицион ҳамкорлик деб аташ мумкин. Биз бир қанча проблемаларни ҳал этишда ҳар икки томонга ёрдам берадиган маълумотларни, тажрибаларни бирга баҳам кўрмоқдамиз. Қишлоқ хўжалиги соҳасида Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасида олиб борилаётган ва ўзаро наф келтирадиган савдо-сотиқ ҳам традицияга айланди.

Совет Иттифоқи билан Финляндия ўртасидаги муносабатлар, деб таъкидлайди нотиқ, жуда яхши муносабатлардир. Бу муносабатлар ўзаро ишонч асосига қурилган ва биз ана шу ўзаро муносабатлар ҳар иккала мамлакат халқларининг бахт-саодати йўлида бундан-буён ҳам ривожланиб боришига ишонамиз.

* * *

Шу билан съезднинг эрталабки мажлиси тамом бўлди. (ТАСС).

* * *

27 ноябрь кундуз соат 4 да съезднинг кечки мажлиси бошланди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Н. В. Подгорний** раислик қилди.

Колхознинг янги Намунавий Устави тўғрисидаги доклад юзасидан бўлаётган музокараларда Одесса областидаги Татарбунар қўзғолони номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **В. З. Тур** сўзга чиқди.

Бизнинг колхозларимиз, деди у, доҳиёна Ленин кооператив плани амалга оширилганлигининг ифодасидир. Эксплуатация манбаи бўлиб келган ер, меҳнаткаш деҳқонлар асрлар бўйи орзу қилиб келган ер эндиликда чуқур мазмунли эркин коллектив меҳнат майдони бўлиб қолди. Ҳозирги колхоз — В. И. Ленин айтган маърифатли кооператорлар уюшмасининг ўзидир. Коммунистик партиянинг, Совет давлатининг жуда катта ғамхўрлиги туфайли Бессарабия деҳқонлари ибтидоий натурал ишлаб чиқаришдан чорак аср ичида жуда катта қадам ташлаб, кенгайтирилган ишлаб чиқаришнинг йирик социалистик корхоналарига ўтдилар.

Украинлар, руслар, молдаванлар, болгарлар, бошқа миллатларнинг намояндалари ягона аҳил колхоз оиласида муайян мақсад йўлида қардошларча меҳнат қилаётирлар. Улар ўз колхозларини севадилар, у билан фахрланадилар. Бизнинг хўжалигимиз 18,5 минг гектар майдонга ёйилган. Далалар ва фермаларда 180 трактор, 70 комбайн, 120 автомобиль ва бошқа кўпгина машиналар ишлаб турибди. Ҳозирги вақтда фермаларда комплекс механизация тугалланмоқда. Колхозчиларимизнинг ярмисини механизаторлар деса бўлади. Қолган колхозчиларнинг меҳнати ҳам техникадан фойдаланиш билан бевосита боғланган. Хўжалигимиз тўла электрлаштирилди. Уларнинг ҳаммаси ғаллакор касбининг мазмунини ўзгартириб юборди. Ишчилар синфи бизга ажойиб машиналар ҳамда осма ва ярим осма иш қуроллари билан таъминланган машина комплекслари берди. Бундан 15-20 йил муқаддам етакчи касб ҳисобланган отбоқарлик, аравакашлик, экинчилик, тиркашлик, мол боқарлик ва бошқа касбларнинг умри тугади. Тракторчилик касбининг ўрнини камида уч-тўрт хил ихтисосни бажара оладиган кенг профилли механизатор эгаллади.

Бутун мамлакатда бўлгани каби қишлоқ маданияти ҳам ўсиб кетди. Кейинги тўрт йилнинг ўзидагина колхозимиз маданий-маиший муассасалар қуришга бир ярим миллион сўмга яқин пул сарфлади.

Бироқ, биз эришилган натижалар билан қаноатланиб қола олмаймиз. Хўжалик кейинги йилларгача асосан энига ривожланди. Колхоз ихтисослаштириш ва механизация туфайли замонавий йирик индустриал ишлаб чиқаришга айланган ҳозирги вақтда эса, унинг чуқур ривожланиши учун чексиз имкониятлар очилмоқда. Чанқоқ далаларга Дунай суви келди. Колхоздаги ерларнинг учдан бир қисмига яқини суғориладиган бўлиб қолди. Бу эса, янги беш йилликда маҳсулот етиштиришни бир ярим баравар кўпайтиришимизга имконият беради.

Пировардида В. З. Тур, Одесса областининг делегатлари колхоз турмушининг асосий қонуни бўлган колхознинг янги Намунавий Устави лойиҳасини тўла равишда маъқуллайдилар, деди.

Съездни Италия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Италия Коммунистик партияси Марказий Комитети қишлоқ хўжалик бўлимининг мудири **Жерардо Кьяромонте** табриклайди.

Мен, деди у, Италия делегацияси номидан сизларнинг ҳаммангизга Италия деҳқонларининг ва қишлоқ хўжалик кооперативларининг самимий ва қизғин саломини топшириш шарафига муяссар бўлиб турибман.

Биз съездингизнинг ишини ғоят қизиқиб ва жуда катта эътибор бериб кузатиб турдик, ўртоқ Л. И. Брежнев нутқини, Д. С. Полянскийнинг докладини, бошқа нутқларнинг ҳаммасини тингладик. Қишлоқ хўжалигингизни социалистик қайта қуришда эришган муваффақиятларингиз ниҳоят даражада катта эканлигига биз яна бир марта қаноат ҳосил қилдик. Сизларнинг сўзларингизни эшитиб, коммунистик жамият қуриш сари оғишмай олға боришга ва ҳамма проблемаларни ҳал қилишга маҳкам бел боғлаганлигингизни ҳам пайқаб олдик.

(Охири тўртинчи бетда).

КОЛХОЗЧИЛАРНИНГ БУТУНИТТИФОҚ III СЪЕЗДИДА

ЛЕНИН КЎРСАТГАН ЙЎЛДАН

КОЛХОЗЛАР ИТТИФОҚ КЕНГАШИНИНГ СОСТАВИ

(Боши биринчи бетда).

41. **Қорақулов** Жанбирбой — Ўзбекистон ССР Сирдарё область, Пахтаорол районидаги «Алға бас» колхозининг механизатори.

42. **Кевхишвили** Николай Алексеевич — Грузия ССР Телави районидаги «Моцинаве» колхозининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

43. **Керопян** Кероп Апикович— Арманистон ССР Ахурян районидаги «Айкаван» колхози комбайнчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

44. **Киладзе** Ламара Самсоновна — Грузия ССР Махарадзе районидаги Силаури қишлоғи колхозининг агрономи.

45. **Коваленко** Михаил Иванович — Украина ССР Черкасс области. Черкасс районидаги «Память Ленина» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

46. **Колотий** Николай Петрович — Украина колхозлараро қурилиш ташкилотлари бирлашмаси правлениесининг раиси.

47. **Копштале** Велта Алфонсовна — Латвия ССР Рига районидаги «Кекава» колхози тракторчиси.

48. **Койк Хокки** Аугустович— Эстония ССР Хапсалу районидаги «Сиппус» колхози раиси.

49. **Красников** Иван Григорьевич—Ставрополь ўлкасидаги Апанасенко районининг «Россия» колхози бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

50. **Курбонов** Ахоёр Алиёр ўғли — Озарбайжон ССР Собиробод районидаги Ленин номли колхоз бригада бошлиғи.

51. **Курченко** Василий Ерофеевич — Украина ССР Полтава областидаги Глобино районининг Ленин орденли Мичурин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

52. **Кучаев** Пётр Фомич — Мордова АССР Ардатов районидаги Ленин номли колхоз агрономи.

53. **Кухарь** Иван Иванович — Москва область. Ленинск районидаги Владимир Ильич номли колхоз раиси.

54. **Левелец** Матрена Ивановна — Украина ССР Луганск областининг Троицкий районидаги «50 летие Октября» колхоз чўчқабоқари.

55. **Лобанов** Павел Павлович— В. И. Ленин номидаги Ленин орденли Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалиги Фанлари академиясининг президенти.

56. **Лобов** Александр Фёдорович — Пенза области Белинский районидаги «Победа» колхози раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

57. **Логвин** Николай Петрович — Волгоград область, Новоанинск районидаги «Заветы Ильича» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

58. **Мадаминов** Рўзмат — Ўзбекистон ССР Хоразм области, Хива районидаги Фрунзе номли колхоз раиси.

59. **Махсумов** Акбар Нусратуллаевич — Тожикистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

60. **Малинина** Прасковья Андреевна — Кострома области, Кострома районидаги «Октябрь 12 йиллиги» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Давлат мукофоти лауреати.

61. **Мамонов** Александр Александрович — Краснодар ўлкасининг Кавказ районидаги Жданов номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

62 **Маҳамадалиев** Мирали — Тожикистон ССР Восе районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

63. **Мацкевич** Владимир Владимирович — СССР қишлоқ хўжалиги министри.

64. **Микитей** Мария Димитриевна — Украина ССР Черновица областининг Заставно районидаги Киров номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

65. **Мовсесян** Вачаган Аветович — Арманистон ССР Октемберян районидаги «Бамбакашат» колхози раиси.

66. **Мянник** Харальд Александрович — Эстония ССР Қишлоқ хўжалиги министри,

67. **Насрутдинов** Ильмутдин— Доғистон АССР Ленин районидаги «Партия XXII съезди» колхози раиси, СССР Олий Совети депутати.

68. **Наумова** Лидия Андреевна—Белоруссия ССР Витебск областининг Толочин районидаги «Перемога» колхози раиси.

69 **Негру**-Водэ Александр Степанович — Молдавия ССР қишлоқ хўжалиги министри.

70. **Никишин** Сергей Сергеевич —Орлов области Покровск районидаги Жданов номли колхоз раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

71. **Нуриев** Зиё Нуриевич — СССР тайёрлов министри.

72. **Овсянников** Константин Петрович—Саратов области Энгельс районидаги «Партия XIX съезди» колхозининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

73. **Оганесян** Грант Вартанович—Арманистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

74. **Одилов** Аҳмаджон — Ўзбекистон ССР Наманган областининг Поп районидаги Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

75. **Односумов** Дорофей Тимофеевич — Пермь областидаги «Россия» колхози раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

76. **Очеретний** Григорий Васильевич — Челябинск область Увельский районидаги «Рассвет» колхозининг раиси.

77. **Пасеков** Семен Тихонович—Ростов область, Октябрь районидаги «Россия» колхози раиси.

78. **Пискляченко** Софья Ефимовна—Белоруссия ССР Могилев область Мстиславский районидаги «1-е мая» колхозининг партия ташкилоти секретари, агроном.

79. **Питра** Юрий Юрьевич — Украина ССР Закарпатье область Иршаво районидаги «За нове життя» колхозининг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

80. **Плютинский** Владимир Антонович — Украина ССР Ровно область, Ровно районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Заря коммунизма» колхозининг раиси.

81. **Полтава** Владимир Иванович — Бутунроссия колхозлараро қурилиш ташкилотлари бирлашмаси правлениесининг раиси.

82. **Пономарев** Герман Николаевич—Вологда область Грязовицк районидаги «Заря» колхози раиси.

83. **Посмитний** Макар Анисимович — Украина ССР, Одесса область, Березовка районидаги Ленин орденли КПСС XXI съезди номли колхоз раиси, Икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

84. **Прозорова** Надежда Алексеевна — Киров область Кумен районидаги «Красний Октябрь» колхози сабзавотчилик бригадасининг бошлиғи. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

85. **Прокопенко** Павел Михайлович — Украина ССР Киев область Макаров районидаги «Россия» қолхозининг ветеринария врачи.

86. **Рамонас** Пранцишкус Юозович — Литва ССР Ионишкис районидаги «Барюнай» колхози раиси.

87. **Рахметов** Мерет—Туркманистон ССР Қорабек овул районидаги «Тезе дурмуш» колхози механизатори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

88. **Регида** Иван Федерович — Омск область Називаевск районидаги КПСС XXII съезди номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

89. **Ризоев** Мирзо али — Тожикистон ССР Ленин районидаги «XXII партсъезд» колхози механизациялашган бригадаси бошлиғи.

90. **Рогинец** Михаил Георгиевич—Қозоғистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

91. **Рубан** Николай Митрофанович — Украина ССР Волинск область Ковель районидаги «Дружба» колхозининг бош зоотехниги.

92. **Савченко** Мария Харитоновна—Украина ССР Суми область Лебединск районидаги Ленин номли колхознинг ферма мудири.

93. **Салмин** Алексей Федорович—Ульяновск область Нова Маликлинский районидаги «Родина» колхози раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

94. **Сарсенова** Даметкен — Олмаота область Или районидаги «Қозоғистон ССР 40 йиллиги» колхозининг звено бошлиғи.

95. **Сахатмуродов** Қиличдурди— Туркманистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

96. **Семенов** Иван Михайлович — Тула область Шчекино районидаги Ленин орденли «Новая жизнь» колхози раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

97. **Сенько** Федор Петрович — Белоруссия ССР Гродно область Гродно районидаги «Прогресс» колхози раиси.

98. **Середич** Иван Михайлович— Белоруссия ССР Брест область Пинск районидаги Киров номли колхоз звено бошлиғи. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

99. **Сиников** Андрей Алексеевич —Брянск область Севск районидаги Ульянов номли колхоз бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

100. **Скоропанов** Степан Гордеевич — Белоруссия ССР қишлоқ хўжалиги министри.

101. **Слапшене** Гене Алексовна — Литва ССР Росейняй районидаги «Раудоной жвайгжде» колхози зоотехниги.

102. **Слобожан** Ольга Елизаровна — Украина ССР Запорожье область, Мелитополь районидаги «Авангард» колхози бош экономисти.

103. **Строганов** Владимир Григорьевич — Латвия ССР қишлоқ хўжалиги министри.

104. **Ступников** Михаил Максимович — Амур область Тамбов районидаги Ленин орденли «Приамурье» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

105 **Тарчоков** Камбулат Кицуевич — Кабарда-Балкария АССР Урва районидаги Ленин орденли Ленин номли колхоз раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

106. **Таукчи** Афанасий Никодимович — Молдавия ССР Чадирлунга районидаги «Ленинский путь» колхози бригада бошлиғи

107. **Твердохлеб** Екатерина Игнатьевна — Украина ССР Харьков область Валки районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Большевик» колхозининг звено бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

108. **Титов** Сергей Иванович— Удмуртия АССР Каракули районидаги Ленин номли колхоз бош зоотехниги.

109. **Ткачук** Григорий Иванович — Украина ССР Хмельницкий область Городок районидаги «Украина» колхози раиси. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

110. **Тур** Василий Захарович— Украина ССР Одесса область Татарбунари районидаги Ленин орденли Татарбунарское восстание номли колхознинг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

111. **Тээ** Эдуард Янович — Эстония ССР Виру районидаги «Эдази» колхозининг бригада бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

112. **Усольцев** Андрей Матвеевич — Курган область Далматово районидаги «Заря» колхози агрономи.

113. **Усс** Виктор Петрович — Красноярск ўлка Иланск районидаги «VII съезд Советов» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

114. **Умралиев** Мукаш Умралиевич — Қирғизистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

115. **Флорентьев** Леонид Яковлевич — РСФСР қишлоқ хўжалиги министри.

116. **Халилов** Мамед Риза ўғли — Озарбайжон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

117. **Хазиев** Галиахмет Хазиевич — Татаристон АССР Мензелин районидаги «Яриш» колхози раиси.

118. **Худойбердиев** Нормахонмади Жўраевич — Ўзбекистон ССР қишлоқ хўжалиги министри.

119. **Чеботар** Ефим Карпович — Молдавия ССР Рибница районидаги «50 лет Октября» колхози раиси.

120. **Черницев** Василий Макарович — Оренбург область Сакмара районидаги «Рассвет» колхози комбайнчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

121. **Чиксте** Артур Эдуардович — Латвия ССР Добеле районидаги Ленин орденли «Накотне» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

122. **Шкуратов** Иван Федорович — қишлоқ хўжалиги ва тайёрлаш ишчи ва хизматчилари касаба союзи Марказий Комитети раиси.

123. **Шумаков** Илья Яковлевич — Олтой ўлкаси Змеиногорск районидаги Ленин орденли «Россия» колхози раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

124. **Эцадашвили** Шота Матвеевич — Грузия ССР Гори районидаги Плави қишлоғи колхози раиси.

125. **Ястреб** Иван Николаевич — Украина ССР Николаев области қишлоқ хўжалик бошқармаси бошлиғи.

(Боши иккинчи ва учинчи бетларда).

Нотиқ Италия меҳнаткашлари шу кунларда жуда катта кураш олиб бораётганликларини гапириб берди. Ялпи душман бўлган капиталистик ҳокимиятга қарши курашда деҳқонлар ишчилар билан ёнма-ён туришибди. Италия деҳқонлари ўзларининг турмуш шароитларини яхшилаш учун курашмоқдалар.

Ж. Кьярамонте ўз нутқининг охирида итальян ва совет халқларининг дўстлиги, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг Марказий Комитети, улуғ Лениннинг 100 йиллиги шарафига илиқ сўзлар айтди.

Магадан областининг Чукотка Миллий округидаги Чукотканинг биринчи Ревкоми номли колхоз буғубоқарлар бригадири **Г. А. Аретагинга** сўз берилади. Чекка Шимол колхозчилари, деди у, Чекка Шимолдаги майда элатлар экономикасини ва маданиятини ривожлантириш тўғрисида қилинаётган жуда катта ғамхўрлик ва берилаётган доимий ёрдам учун Коммунистик партияга ва Совет ҳукуматига самимий миннатдорчилик ва қизғин ташаккур изҳор қиладилар.

Колима ва Чукотка ўтмишда бениҳоя муҳтожлик, ҳуқуқсизлик ва ёппасига саводсизлик ўлкаси эди. Хилват оппоқ юртда ғам кезиб юрар ва биронта камбағалнинг ярангасига кирмай қолмас эди. Чукотка халқи қирилиб кетмоқда эди.

Ўша вақтда чўкчалар орасида тарқалган: «ҳар бир чақалоқ ҳам ўсиб одам бўлавермайди» деган мақол фожиона мазмунга эга эди. Одамларнинг туғилишидан кўра ўлиши кўп эди.

Октябрь социалистик революциясигина халқимизни қирилишдан сақлаб қолди. Совет Шимолининг майда элатлари Ленин миллий сиёсати туфайли қайта туғилди, деди нотиқ.

Чўкчалар, эскимослар, эвинлар, юкагерлар, коряклар ва Шимолнинг бошқа элатлари эндиликда Совет ҳокимиятининг халққа берган барча неъматларидан фойдаланмоқдалар. Яхши турмушни орзу қилиб, бир вақтлар халқимиз тўқиган эртак ва афсоналардан кўра, ҳозирги воқеълик яқинроқ бўлиб қолди.

Россиянинг қолоқ чекка ўлкаси йирик саноат областига айланди. Буғулар макони бўлган ўлкани ҳозир мамлакатнинг валюта цехи деб ҳақли равишда атамоқдалар. Буғубоқарлар билан бир қаторда геологлар ва бинокорлар, кончилар ва энергетиклар меҳнат қилмоқда. Шимолда биринчи Билибинск атом электр станцияси қад кўтармоқда:

Қишлоқ хўжалигида ҳам мисли кўрилмаган ўзгаришлар рўй берди, деди делегат. Фақат Колимадагина эмас, шу билан бирга қутб доирасининг нариёғида ҳам деҳқончилик ривожланмоқда. Менинг ота-оналарим янги соғилган сутнинг, сабзавот ва меваларнинг мазасини бир умр татиб кўрмаган эди. Ҳозир эса, ҳар бир колхоз ва совхозда қорамол бор. Қутб доирасининг нариёғидаги Ленин номли колхоз эса, паррандачилик билан шуғулланмоқда, теплица хўжалиги бор. Буғучилик ҳам бошқача бўлиб қолди. Энди биз бу ишни зоотехниксиз ва врачсиз, химиясиз ва механизациясиз тасаввур қила олмаймиз. Магадан Зона қишлоқ хўжалигининг илмий-тадқиқот институти ташкил этилган. Мана шунинг ўзи партия ва ҳукумат ўлканинг озиқ-овқат базасини янада тез ривожлантириш тўғрисида қилаётган ғамхўрлигининг ёрқин далилидир.

Колхозимизнинг етмиш мингга яқин буғуси бор, дейди нотиқ. Колхоз территорияси шу қадар кенгки, бу территорияга Дания ёки Швейцарияни бемалол сиғдирса бўлади. Биз буғубоқарлар, овчилар, балиқчилар мана шу ерларнинг эгасимиз.

— Ўртоқ Аретагин буғубоқарларни қизиқтираётган масалаларга ҳам тўхталиб ўтди. Улар область колхозларига ва совхозларига ҳар қандай шароитда ва ҳамма жойда юра оладиган машиналарни етказиб бериш анча кўпайтирилса хурсанд бўлар эдилар. Буғубоқарларнинг кўплари мамлакатимизнинг бошқа жойларида одамлар «Волга» ёки «Москвич» сотиб олаётганлари каби бунақа машиналарни ҳатто ўз мулклари қилиб сотиб олишга ҳам қодирдирлар. Буғубоқарлар учун кўчма ёки йиғма ўнғай уйлар ясаб бериш масаласини ҳам тезроқ ҳал қилиш керак.

Ўртоқ Н. В. Подгорний «Колхознинг янги Намунавий Устави тўғрисида»ги доклади юзасидан музокарага чиққан 141 киши ёзилганлигини айтди. Шулардан, деди у, 49 киши сўзлади. Музокаралар тўхтатилсин деган таклифлар тушяпти.

Делегатлар музокаралар тўхтатилсин деб якдиллик билан овоз берди.

Раислик қилувчи, докладчи ўртоқ Д. С. Полянский якунловчи нутқ сўзламайдиган бўлди, деди.

Устав лойиҳасига доир таклифларни ва делегатларнинг бошқа масалаларга доир айтган фикрларини кўриб чиқиш учун съезд тузган комиссия номидан Винница областидаги КПСС XXII съезди номли колхоз раиси, СССР Олий Совети депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **В. М. Кавунга** сўз берилади.

Делегатлар якдиллик билан овоз бериб, комиссиянинг Устав лойиҳасига қўшган тузатишларни қабул қиладилар.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди «Колхознинг Намунавий Устави тўғрисида»ги қарорни бир овоздан қабул қилади.

Ўртоқ Кавун колхоз советлари тузиш тўғрисида гапиради.

Колхоз демократиясини янада ривожлантириш, колхозлар ҳаёти ва фаолиятининг энг муҳим масалаларини коллектив бўлиб муҳокама қилиш, ишлаб чиқаришни механизациялаш тажрибаларини умумлаштириш ҳамда жамоат хўжалигини ўстириш резервларидан тағин ҳам тўғрироқ фойдаланишга доир тавсиялар ишлаб чиқиш мақсадида колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди районлар, областлар, ўлкалар, республикаларда ва марказларда колхозларнинг сайлаб қўйиладиган советларини тузиш ҳақида қарор қабул қилади.

Колхоз советлари: районларда колхоз вакилларининг йиғилишларида; областлар, ўлкалар, автоном ва иттифоқдош республикаларда, шунингдек марказда —тегишли колхоз советлари вакилларининг йиғилишларида сайланади.

Воронеж областидаги «Семилукский» колхозининг раиси **Г. А. Скляров** делегациялар вакилларининг кенгаши номидан сўзга чиқиб иттифоқ колхозлар советининг аъзолари қанча ва кимлардан иборат бўлиши тўғрисида таклиф киритади. Иттифоқ колхозлар совети бир овоздан 125 кишидан иборат қилиб сайланади.

Сўнгра «колхоз аъзоларини социал страховани қилиш тўғрисидаги қарор» лойиҳаси ўқиб эшиттирилади.

Колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди колхозчиларни социал страхование қилишнинг ягона системасини 1970 йил 1 январдан бошлаб жорий қилиш тўғрисидаги қарорни бир овоздан қабул қилади. Бунинг учун колхозларнинг меҳнатга ҳақ тўлаш фондига нисбатан 2,4 процент миқдорида ажратиб берган маблағларидан марказлашган фонд ташкил этилади.

Ўртоқ Н. В. Подгорний, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ учинчи съезди номидан Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига табрикнома йўллансин, деган таклиф тушганлигини айтди.

Волгоград областидаги «Путь к коммунизму» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони **Ф. А. Сергиенкога** сўз берилади. У, мактуб текстини ўқиб беради.

Залда давомли гулдурос қарсаклар янграйди.

Сизларнинг қарсакларингизни— дейди раислик қилувчи. — КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиумига ва СССР Министрлар Советига ёзилган мактубнинг якдиллик билан қабул қилинганлиги деб ҳисоблашга ижозат бергайсиз.

Олқишлар яна зўр куч билан бошланади. Делегатлар ва меҳмонлар қизғин олқишлайдилар.

Мажлис аҳли ўрнидан туриб партия гимнини айтиб бўлганидан кейин баланд руҳ ва хурсандчилик билан яна зўр қарсаклар бошланиб кетди. Залнинг турли томонларидан «Ура» хитоблари, Яшасин Коммунистик партия ва унинг ленинчи Марказий Комитети, яшасин социалистик Ватанимиз, коммунизм чўққилари сари дадил қадам ташлаб олға бораётган совет халқи деган хитоблар эшитилади. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САНОАТ БЎЙИЧА ДОИМИЙ КОМИССИЯСИДА

Ўзбекистон ССР Олий Советининг саноат бўйича доимий комиссиясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Бу йиғилишга И. Г. Анисимкин раислик қилди. Йиғилишда Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министри А. Х. Хамидовнинг шу министрлик системасида кадрлар билан иш олиб боришнинг аҳволи тўғрисидаги доклади муҳокама қилинди.

Комиссия ўзи қабул қилган қарорларнинг бажарилиши ҳақида ахборотлар тинглади ва 1970 йилга мўлжалланган иш планини тасдиқлади. (ЎзТАГ).

ШОЛИКОРЛАР РАПОРТИ

Янгийўл районининг азамат шоликорлари колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съездини меҳнат ғалабалари билан кутиб олдилар. Улар муддатидан олдин давлатга шоли сотиш планини ошириб бажариб, давлатга 1015 тоннадан ортиқ шоли топширдилар.

* * *

Оржоникидзе райони шоликорлари ҳам давлатга шоли топшириш юзасидан берилган планни анча ошириб бажардилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

356.000 тонна учун

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 28 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун— бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан бери, тўртинчи стун — бир кунда машинада терилгани, бешинчи стун — мавсум бошидан буён машинада терилгани.

ОҚҚЎРҒОН	0,46	101,17	0,12	75,45
Янгийўл	0,88	99,67	—	52,12
Оржоникидзе	1,02	92,60	—	47,50
Юқори Чирчиқ	1,01	86,47	—	64,63
Ўрта Чирчиқ	0,71	82,29	—	48,91
Бекобод	0,83	73,46	0,06	32,76
Бўка	0,87	70,94	—	34,87
Область бўйича	0,76	86,23	0,04	51,52

ОБЛАСТИМИЗ РАЙОНЛАРИДА ШУДГОРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА 28 НОЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(ЙИЛЛИК ПЛАНГА НИСБАТАН ПРОЦЕНТ ҲИСОБИДА)

Биринчи стун — районлар, иккинчи стун — бир кунда, учинчи стун — мавсум бошидан бери.

Калинин	0,9	82,0	Янгийўл	—	20,4
Оржоникидзе	1,8	80,1	Ўрта Чирчиқ	1,7	13,1
Бўстонлиқ	4,1	71,1	Бўка	1,3	10,3
Юқори Чирчиқ	0,6	45,8	Бекобод	2,1	5,6
Оққўрғон	0,8	26,4	Область бўйича	1,2	25,5

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

1 декабрь, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.30 — **Тошкент кўрсатувлари**, 17.35 — Болалар учун фильм-эртак, 17.45 — Теленгиликлар, 18.00 — «Советский воин». 18.55 —**Москвадан хоккей бўйича СССР — ГДР учрашуви олиб кўрсатилади.**

Ўзбек тилида: 21.30 — Теленгиликлар, 21.45 — Экран куйлари, 22.25 — Оламда нима гап? 22.55 — **Москва кўрсатади:** Хоккей бўйича **ЧССР — Канада** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан **Москва кўрсатади,** 18.55 — Тошкент ўқув кўрсатувлари, 20.00 — **«Ворислар»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **ДУШАНБА ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ КУРСАТУВЛАРИ.**

2 декабрь, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 — **Москва кўрсатувлари,** 17.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — Теленгиликлар, 18.15 — Болалар учун эшиттириш, 18.40 — Зарбдор Олмалиқ қурилишида, 19.10 — **«Париж — Варшава визасиз»** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.45 — Ўн минут музика, 20.55 — Теленгиликлар, 21.10 — Телетеатр: И. Хантер **«Ертўладаги олишув»,** 21.45 — Ҳосилнинг сўнгги кўрагигача териб оламиз, 22.05 — Қардош республикалар санъат усталари: О. Ғаниева ва М. Пардаевлар концерти.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — Ўқув кўрсатувлари, 19.55 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — Балет кечаси, 20.30 — Беш йиллик фондига, 20.45 — Илмий-оммабоп фильм, 21.15 — **«Шоирнинг тақдири»** (бадиий фильм).

3 декабрь. ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатувлари,** 18.00 — Теленгиликлар, 18.10 — Болалар учун кинофильм, 18.25 — Миллионлар ленинча университети, 18.40 — Теленгиликлар, 18.50 — **Москва кўрсатади,** 18.55 — Хоккей бўйича **Финляндия — СССР** учрашуви. 22.25 — Хоккей бўйича **ЧССР—Швеция** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатувлари,** 18.30 — Илмий-оммабоп фильм, 19.20 — Музикали эшиттириш.

Ўзбек тилида: 20.10 — **«Чукотка бошлиғи»** (бадиий фильм), 21.40 — Ленинча меҳнат вахтасида, 22.00 —**«Висол оқшомида»:** Концерт.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

4 декабрь, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — Теленгиликлар, 18.15 — «Ёшлик» студияси кўрсатади, 18.40 — Адабий театр: **«Федерико Гарсия Лорка».**

Ўзбек тилида: 19.30 — Ҳамза театридан **«Ўғирланган умр»** спектакли олиб кўрсатилади. 22.55 — Москва: Хоккей бўйича **Канада — СССР** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.55 дан **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — Табиат ва ўсимликларни муҳофаза қилиш — умумхалқ иши, 20.45 — Қардош республикалар эстрада куйлари, 21.15 — **«Ҳукумат аъзоси»** (бадиий фильм).

5 декабрь, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатувлари.**

Ўзбек тилида: 10.00 — Концерт, 10.30 — **«Ёш гвардия»** (бадиий фильмнинг 1-серияси). 12.55 — **Москва кўрсатади,** 17.55 — **Тошкент кўрсатувлари,** 18.00 — Теленгиликлар, 18.15 — «Ёшлик» студияси кўрсатади, 18.55 — **«Пропагандист»** программаси 19.25 — Концерт,

Ўзбек тилида: 20.10 — Теленгиликлар, 20.25 — СССР Конституцияси кунига бағишланган эшиттириш, 20.55 — Киноленинномa, 21.35 — **«Ўзбекистон чорвадори,** 22.10 — **«Дўстлик ҳамма нарсадан азиз»** концерт, 23.30 — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **«Болтиқ депутати»** (бадиий фильм), 21.30 — **«Ўттизинчи йиллар қўшиқлари».**

6 декабрь, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 10.00 — **«Экран ҳандаси,** 10.40 — **«Ёш гвардия»** (бадиий фильмнинг 2-серияси), 12.00 — **Москва кўрсатувлари,** 17.25 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 17.30 — **Қуғирчоқ телетеатри,** 18.00 — Теленгиликлар, 18.10 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — Теленгиликлар, 19.15 — Мақомлардан парчалар. 20.00 — **Москва кўрсатади.** 20.15 — Халқаро программа, 20.55 — Хоккей бўйича **СССР—ЧССР** учрашуви.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — Тошкент ўқув кўрсатувлари, 16.00 — **Москва кўрсатади,** 20.00 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 20.20 — **Цирк томошалари,** 21.00 — Телефильм, 21.20 — **«Турнахон»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **ДУШАНБА ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ КУРСАТУВЛАРИ,** 20.00 — **Тошкент:** Пойтахтимиз меҳмонлари.

7 декабрь, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — Тошкент кўрсатади, 10.00 — Гимнастика.

Рус тилида: 10.20 — Болалар учун телефильм, 10.30 — **«Звездочка»,** 11.00— **«Илья Муромец»** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 12.30 — Болалар учун телетеатр: Х. Назир. **«Дўстлар»,** 17.00 — **«Ахборот»** (рус тилида), 17.30 — **«Ёшлик»** студияси кўрсатади, 18.30 — **«Экран ҳандаси»** (такрорий эшиттириш), 19.10 — **«Ахборот»,** 19.40 — **«Актёрлар ва роллар»:** Бахтиёр Ихтиёров. 20.55 — **Москва.** Хоккей бўйича **Канада — Швеция** учрашуви, 23.30 — Киносаёҳатчилар клуби.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — Тошкент ўқув кўрсатувлари, 12.00 — **Москва кўрсатади,** 20.00 — **Тошкент. «Виктор Чернишов ҳаётидан уч кун»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **ФРУНЗЕ ТЕЛЕСТУДИЯСИНИНГ КУРСАТУВЛАРИ.**

Б. 2420. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 6469 Р — 03580